

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Сумський національний аграрний університет
Освітня програма	47409 Економіка місцевого розвитку
Рівень вищої освіти	Магістр
Спеціальність	051 Економіка

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Сумський національний аграрний університет
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	47409
Назва ОП	Економіка місцевого розвитку
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	051 Економіка
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Магістр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Литвин Марина Валентинівна, Куліш Вікторія Анатоліївна, Валінкевич Наталія Василівна (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	23.09.2021 р. – 25.09.2021 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП <https://snau.edu.ua/wp-content/uploads/2021/09/%D0%92%D1%96%D0%B4%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96-%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D1%81%D0%B0%D0%BC%D0%BE%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%BD%D1%8E%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F-051-%D0%95%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D0%BA%D0%B0-%D0%BC%D1%96%D1%81%D1%86%D0%B5%D0%B2%D0%BE%D0%B3%D0%BE-%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BA%D1%83.pdf>

Програма візиту експертної групи <https://snau.edu.ua/viddil-zabezpechennya-yakosti-osviti/licenzuvannya-ta-akreditaciya/programi-vizitiv-ekspertnix-grup-eg/>

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Проведений онлайн акредитаційний візит справив у цілому позитивне враження про ОП. Освітню програму «Економіка місцевого розвитку» відкрито в 2020 році в партнерстві з Проектом міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст» (Проект «ПРОМІС»). Необхідність підготовки фахівців викликана: фундаментальними змінами у функціонуванні регіональної (місцевої) економіки; формуванням децентралізованого підходу у місцевому економічному розвитку територій; станом місцевої економіки, зокрема сільських територій; необхідністю підготовки та перепідготовки, підвищення кваліфікації представників стратегічних, економічних, інвестиційних, проектних відділів ОМС; покращення умов для працевлаштування молодих та ініціативних громадян задля реалізації місцевих ініціатив. Особливостями програми є: дистанційне навчання (Zoom, Moodle, WebEx, Microsoft Teams та інші сервіси) у зручний для здобувачів час (щоп'ятниці та щосуботи); застосування під час навчання інтерактивних методів, запрошення провідних науковців-практиків, проведення вихідних семінарів-практикумів. Один з найбільших європейських рейтингів U-Multirank оголосив результати рейтингування закладів вищої освіти за 2021 рік. Три українські університети мають більше десяти балів у топ-групах («А») та є лідерами рейтингу - серед аграрних закладів вищої освіти Європи СНАУ займає 13 позицію. ОП націлена на досягнення інтегральної компетентності майбутнього фахівця – здатність визначати та розв'язувати складні економічні задачі та проблеми, приймати відповідні аналітичні та управлінські рішення у сфері економіки або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов та вимог. Освітня програма враховує інтереси усіх груп зацікавлених сторін (стейкхолдерів), базується на можливостях, які забезпечує широка міжнародна діяльність закладу. ОП забезпечується викладачами із належною академічною кваліфікацією. В результаті ознайомлення з відомостями про самооцінювання, проведених зустрічей, ознайомлення з додатково наданими документальними доказами експертна група підтверджує можливість підготовки на достатньо високому якісному рівні здобувачів вищої освіти за другим рівнем за ОП «Економіка місцевого розвитку». В цілому, ОП та освітня діяльність за нею відповідають критеріям, викладеним в Додатку до Положення про акредитацію освітніх програм, з недовіками, що не є суттєвими. Виявлені недоліки та слабкі сторони ОП не знижують загальне позитивне враження, а визначають перспективи подальшого розвитку програми. Загалом ОП відповідає критеріям оцінювання якості освітньої програми, є інноваційною та динамічною, всі суб'єкти її реалізації демонструють активний пошук шляхів її розвитку та вдосконалення з урахуванням кращих вітчизняних практик. Необхідно зауважити, що під час проведення акредитаційної експертизи надійшла скарга до НАЗЯВО. У звіті опрацьовані факти зазначеної інформації.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

ОП «Економіка місцевого розвитку», її цілі та ПРН вмонтовані в стратегію розвитку Сумського національного аграрного університету. ОП «Економіка місцевого розвитку» збалансована, а перелік обов'язкових компонентів ОП відповідає предметній області спеціальності 051 «Економіка». ОК дозволяють досягти цілей та ПРН. ОП «Економіка місцевого розвитку» у достатній мірі спрямована на набуття здобувачами соціал-х навичок (soft skills) як у межах вивчення обов'язкових освітніх компонент так і вибіркових. Існує практика захисту здобувачами власних проектів розвитку іноземною мовою. Рівень задоволеності студентів організо-ю навч. процесу за ОП вивчається через анкетування, що підтверджується позитивними відгуками фокус-групи зі студентами. Форми та методи навчання і викладання за ОП загалом та окремими ОК відповідають вимогам студенто-го підходу та принципам академічної свободи. Наявність у відкритому доступі силабусів, орган.-метод. документів щодо роз'яснення критеріїв оцінювання; технологічних процедур для перевірки робіт на унікальність. Професійна кваліф. викладачів, задіяних до реалізації ОП, повністю забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та ПРН. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього профес-му для успішної реалізації ОП. Процедури добору викладачів є публічними. Інформ. про організацію та особливості освітнього процесу, ОП, та інші дані, які можуть зацікавити стейкхолдерів, є у вільному доступі. Наявна та доступна інфрастр-ра, необхідна для забезп. освітн. процесу, дозволяє здобув-м поглиблювати свої теорет-ні знання вже на практиці - набір здійснено лише на заочну форму навч., всі здобувачі ОП на даний час працевлаштовані та отримують 2 або 3 вищу освіту. В універс. проводиться комплексна робота з удоск-ня матер.-техн. бази ОП; інформація, що надана в Статуті, інших норм.документах та розміщена на сайті університету, є легкодоступною, чіткою та зрозумілою, офіц. сайт СНАУ є структурованим та зручним, ОП представлені на сайті, розміщуються оголошення щодо публікації проектів для обговорення у встановлені терміни (зазначив гарант та декан факультету на фокус-груп). В СНАУ система розвитку педагог. майстерності включає матеріальне та моральне заохочення: преміювання НПП за підготовку статей, що включені до міжнар. наукометр.баз даних, за підготовку і захист дисер-й, підготовку статей тощо. Універ.активно залучає робот-в до реалізації освітн. процесу. В СНАУ побудована чітка система підв-ня кваліфікації та стажування наук.-педаг. працівників. В СНАУ створені всі умови для комфортного та

безпечного навчання здобувачів. Інформ. забез-ня є доступним для академ. персоналу, адміністрації та здобувачів освіти в достатній кількості. Найвні умови для забезпечення навчання осіб з особливими освітніми потребами. Академічна спільнота вмотивована та готова до подальшого розвитку ОП та освітньої діяльності. В СНАУ створено сприятливе освітньо-наукове та матеріальне середовище.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Розширити практику участі здобувачів вищої освіти даної ОП у виконанні науково-дослідних робіт у межах програм і проектів випускової кафедри. Підвищити професійну активність викладачів кафедри, що забезпечують підготовку фахівців шляхом збільшення пунктів відповідності новим ліцензійним умовам. Активізувати роботу випускової кафедри щодо підвищення академічної мобільності викладачів та студентів. Рекомендовано оприлюднювати на сайті кафедри узагальнену інформацію щодо результатів опитування роботодавців, здобувачів, НПП. Узагальнена інформація щодо результатів вже наданих пропозицій та зауважень стейкхолдерів на сайті не оприлюднюється. Недостатня представленість в списку рекомендованої літератури публікацій останніх років, в тому числі наукових статей, та літератури на іноземній мові; недостатня активність викладачів щодо видання авторських підручників, посібників та монографій з дисциплін, які вони викладають на другому рівні. Недостатньо реалізовані в ОП «Економіка місцевого розвитку» елементи неформальної освіти. Рекомендуємо поглибити роз'яснювальну роботу серед здобувачів щодо можливостей навчання у неформальній освіті та визнання ЗВО здобутих результатів. Процес вибору вибіркових дисциплін доречно організувати через електронні кабінети здобувачів вищої освіти. Також запропоновано запровадити додаткові факультативи для розвитку соціальних навичок здобувачів вищої освіти. Посилити роботу щодо формування контингенту студентів на основі впровадження нових форм профорієнтаційної роботи з потенційними абітурієнтами. Розробити та висвітлити окрему програму вступного випробування з фаху саме для ОП «Економіка місцевого розвитку» з урахуванням її особливостей.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Цілі ОП «Економіка місцевого розвитку» сформульовані чітко, за складом та змістом відповідають місії ЗВО. Мета, зазначена в ОП, зорієнтовує на підготовку висококвал-х фахівців-лідерів, здатних розв'язувати складні економ. задачі та проблеми, що характер. невизначеністю умов та вимог у сфері місцевого (територіального) розвитку, приймати відповідні аналітичні та управл. рішення щодо забез-ня сталого розвитку територій (територ-х громад) через залучення інвест-х ресурсів, підвищення ефект-сті ресурсного потенціалу, застосув. методів стратегічного планування програм-я та прогноз-ня. Дана мета відповідає Стратегії розвитку СНАУ на 2020-2025 роки (<https://snaau.edu.ua/wp-content/uploads/2020/10/07.07.2020-%D1%8C.pdf>). Згідно місії ЗВО передбачено формування свідомих громадян, лідерів, які здатні кидати виклик сьогоденню та збагачувати майбутнє (стор.2). Досягнення цілі передбачає органічне поєднання в освітньому процесі навчальної, наукової та інноваційної діяльності, що підтверджує інтегр. компетенція за ОП. Це обумовило розвиток ОП задля втілення унікальної місії та стратегії ЗВО. Стратегічні завдання ЗВО відповідають пріоритетам, що сформувані цілями ОП та програмними результатами навчання. Унікальність ОП обумовлена її пріоритетною орієнтацією на формування компетентностей, формування синергетичного мислення у фахівців задля покращення якості життя та економічного потенціалу територіальних громад, здатних до розбудови суспільства на засадах сталого розвитку, що в умовах сьогодення є основою економічного розвитку держави. Також, іншою унікальністю є здатність здійснювати еколого-економічну оцінку сталого розвитку території на основі відповідних індикаторів, розробляти і застосовувати сучасний методичний інструментарій для економічного обґрунтування оптимальних напрямків соціально-економічного розвитку місцевих громад та здатність планувати і розробляти проекти у сфері економіки із відповідним фінансово-ресурсним забезпеченням (підтверджено в навч. плані блоком дисциплін: office.naqa.gov.ua/e6ea79c3-b415-404b-8b3a-09foa46b9f8a). Поряд з фаховими та загальними компетентностями Стандарту ВО для другого (магістерського) рівня здобувачі опановують особливості економіки місцевого розвитку (СК12, СК13, СК14, СК14) та (ПРН16, ПРН17, ПРН18, ПРН19). ЕГ за результатами оцінки проведених зустрічей та вивченні документів закладу засвідчує, що діяльність орієнтована на досягнення визн-х стратегічних цілей, що визначає і рівень якості освітньої діяльності за даною ОП. Виходячи із Стратегії розвитку СНАУ на 2020-2025 роки можна підтвердити, що мета та особливості ОП мають відповідність та спрямовані на досягнення стратегічних цілей ЗВО щодо підготовки висококваліф-х фахівців за даною ОП, які володіють відповідними компетентностями. Під час зустрічі з керівництвом Університету,

гарантом ОП та зав. каф. економіки та підприємництва було підтверджено, що всі вони чітко розуміють місце ОП в стратегії та тактиці розвитку ЗВО, наполегливо працюють над її розвитком.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

У ЗВО реалізується ОП та її компоненти відповідно до чіткої структури та розробленого плану; здійснюється моніторинг ОП та її компонентів шляхом опитування здобувачів та стейкхолдерів з метою оцінювання осв.процесу. На факультеті працює Експертна рада роботодавців та стейкхолдерів. Участь в обговоренні (березень, 2021) прийняли викладачі фак-ту економіки і менеджменту: д.е.н., проф. Михайлова Л.І.; д.е.н, доц.Стоянець Н.В.; к.е.н, доц.Сухостаєць А.І.; к.е.н, доц.Башлай С.В.; к.е.н, доц.Пилюпенко В.В.; к.е.н, доц.Ковбаса О.М.; к.е.н, доц.Ковальова О.М.; д.е.н, доц., зав. кафедри економіки та підприємництва Терещенко С.І.; к.е.н, доц.Пізняк Т.І.; представники держ. органів управ-я та бізнес-структур (стейкхолдери): Коломієць А. М. (староста Томашівського старостинського округу Коровинської ОТГ), Рябоконт І.І. (засновник СФГ), Деревицька О. Є. (спеціаліст Департаменту розвитку інфраструктури Сумської ОДА), Провозьон С. П. (Начальник автотранспортної групи ЗТС УДСН), Бересь Т. І. (директор Сумського обласного центру соц.-психолог. допомоги), Губар О. К. (Голова Ямпільської селищної ради), Кузьменко С. В. (заст. голови Ямпільської селищної ради), Медвідь В. Ю. (д.е.н., проф., заст. голови Сумської ОДА), Чечіль О. С. (заст. директора Центру підготовки та перепідг. держ. службовців Сумської ОДА), Бутова О. (депутат Путивльської МР), Сокол В. М. (голова Шосткинської районної ради), Сотников Л. (нач. відділу фінансів, економ. розвитку та інвест. Зноб-Новгородської ОТГ), Шелудько Н. (секретар Андріяшівської СР) (протоколи надані на запит ЕГ). Дана інформ. була підтверджена на фокус-групах із здобувачами, стейкхолдерами та академ. спільнотою. Було з'ясовано, що стейкхолдери підтримують дану ОП і акцентують увагу на практичній підготовці здобувачів, що певною мірою було та має бути перспективно враховано при формуванні ПРН та спец. компет-ей. Конкретизація всіх пропозицій наведена у Відомостях про СО. Фотокопії протоколів засідань ВР факультету з перегляду ОП представлені на запит ЕГ. Також події, заходи та зустрічі висвітлено у Facebook: <https://www.facebook.com/%D0%B5%D0%BA%D0%> та <https://www.facebook.com/economicSNAU>. На сторінці кафедри розміщено Звіт за результатами проведеного опитування здобувачів ОП щодо якості викладання навч. дисц. за 2020-2021 н.р. (<https://snau.edu.ua/wp-content/uploads/2021/08/%D0%BA%D0%BA%D0%BA.pdf>). Більшість здобувачів висловила задоволеність як змістом ОП, так і навч. процесом. Спілкування із студент. спільнотою та представниками самовряд. показало високий рівень задоволення одержаними компет-ми та результатами навчання, викор-ням комп. техніки під час освітнього процесу (Zoom, Moodle, WebEx, Microsoft Teams). Залучення та співпраця з стейкхолдерами на постійній основі підтверджено під час зустрічі з ЕГ.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Під час формулювання цілей та програмних результатів навчання ОП було враховано тенденції розвитку сучасного ринку праці, а також його регіонального сегменту – в області створено та функціонує 51 територіальна громада. Підготовка кваліфікованих фахівців для забезпечення їх життєдіяльності є однією з пріоритетних цілей ОП, враховуючи склад здобувачів даної ОП (ПРН 16,17,18,19). Перелік ОК узгоджується із цілями ОП, тенденціями розвитку спеціальності (зазначено в ОП та встановлено ЕГ). Інтерв'ю засвідчили, що ЗВО підтримує зв'язки із роботодавцями та проводить з ними певні консультації щодо особливостей надання освітніх послуг. Частково побажання роботодавців знайшли своє відображення у цілях освітньої програми та ПРН (представлені протоколи засідань, діалог під час фокус-груп). На фокус-групі вони також запропонували посилити практичну складову програми. При зустрічі з гарантом, НПП та стейкхолдерами підтверджено, що в процесі формування ПРН враховано досвід: Львівського національного університету імені Івана Франка; проекту міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст» (Проект «ПРОМІС») (<https://bit.ly/3h2nQcL>), який впроваджує Федерація канадських муніципалітетів за фінансової підтримки Міністерства міжнародних справ Канади; кафедри регіонального управління, місцевого самоврядування та управління містом Національної академії державного управління при Президентові України. Враховуючи результати реалізації та рекомендації проекту міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст» (Проект «ПРОМІС») (<https://bit.ly/3h2nQcL>) було визначено власний набір компонентів освітньої програми, який у цілому є обґрунтованим (ОК8, ОК3, ОК5) і вибірково освітніх компонентів (ВФП1, яка формує для даної ОП унікальні програмні результати навчання (ПРН16, ПРН17, ПРН18, ПРН19). Розробниками ОП проаналізовано тенденції сучасного стану розвитку спеціальності в контексті кардинальних перетворень в галузі освіти України, спрямованих на інтеграцію в європейський та світовий освітній простір, а також особливості економіко-географічного положення Сумської області.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Стандарт вищої освіти України для другого рівня вищої освіти за спеціальністю 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» затверджений наказом МОН України від 04.03.2020 р. № 382 (<https://bit.ly/2YqciH7>). У 2021 році були внесені зміни до ОП на основі вимог стейкхолдерів, академічної спільноти і здобувачів (eim.snau.edu.ua/kafedri/ekonomiki/osvitno-profesijni-programi/op-ekonomika-miscevogo-rozvitku-ii-magisterskogo-rivnya-specialnist-051-ekonomika/). На фокус-групі Храпкіна В.В., д.е.н., професор, професор кафедри маркетингу та управління бізнесом НУ «Києво-Могилянська академія» засвідчила, що вона висунула пропозицію ввести до навчального плану ОК «Маркетинг та брендинг територій». Між тим ОП у цілому відповідає вимогам Національної рамки кваліфікацій для магістерського рівня, а також затвердженого освітнього стандарту. Зокрема, за інтегральною компетентністю випускника. Форма атестації здобувачів вищої освіти також у цілому відповідає вимогам стандарту. На момент формування ОП у 2020 році пропонувалась її назва як «Економіка і організація місцевого розвитку». Проте, НПП, що були задіяні в процесі розробки ОП та група забезпечення затвердили назву «Економіка місцевого розвитку». Відмітимо, що 90 відсотків здобувачів даної ОП здобувають 2 або 3 вищу освіту, практично всі є працевлаштованими в територіальних громадах Сумської області (заочна форма навчання). Зазначимо, набуття компетентностей повністю забезпечується нормативною складовою ОП, що наочно відображено у матрицях відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми та забезпечення програмних результатів навчання компонентами освітньої програми. ОП містить матрицю відповідності програмних результатів навчання та компетентностей та матрицю відповідності визначених компетентностей дескрипторам Національної рамки кваліфікацій (для рівня 7). Отже, програмні результати навчання цілком і повністю відповідають вимогам Національної рамки кваліфікацій для другого освітнього рівня. ОП за другим магістерським рівнем дозволяє досягти визначених стандарту, результатів навчання.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Відповідність цілей ОП Стратегії розвитку СНАУ на 2020-2025 роки. Програмні результати навчання доповненні з урахуванням фокусу ОП на економіку місцевого розвитку. Наявність вмотивованої висококваліфікованої робочої групи на стадії проектування та для подальшого оновлення ОП, часткове оновлення програмних результатів та освітніх компонент у 2021 році. Налагоджена тісна співпраця з роботодавцями та іншими стейкхолдерами в контексті удосконалення освітньої програми та змісту підготовки, що забезпечує врахування регіонального та обласного контекстів, фокус програми на регіональні потреби ринку праці. Роботодавці зацікавлені у розвитку змісту ОП та позитивно налаштовані на підготовку здобувачів за дуальною формою освіти яка буде реалізована в наступному році. Високий рівень відповідності затвердженому стандарту вищої освіти спеціальності за магістерським рівнем, а також Національній рамці кваліфікацій. Реальна співпраця із окремими роботодавцями, які вмотивовані до участі у формуванні якісної освітньої програми. Інноваційний характер ОП забезпечується вдалим поєднанням сучасних напрямків розвитку економіки для будь-якої ланки територіальних громад з урахуванням інтересів національної економіки на всіх її ієрархічних рівнях, університетської науки та вищої освіти.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

До складу робочої групи розробки ОП 2021 року не було включено представників від здобувачів, студентського самоврядування. Залучення роботодавців і здобувачів до розробки і оновлення ОП недостатньо формалізовано. Недостатня регулярність та змістовність проведення анкетувань студентів щодо шляхів удосконалення конкретно цієї ОП за набором компонент (дисциплін). Враховуючи специфіку та визначену ціль, ЕГ рекомендовано:
1. Поглибити та поширити інтернаціоналізацію, інтеграцію освіти та інноваційної діяльності в рамках ОП.
2. Важливим є дослідити та врахувати досвід аналогічних іноземних програм при оновленні ОП у майбутньому.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

ОП має значний рівень узгодженості із характеристиками за підкритеріями критерія 1. Беручи до уваги всю цілісність встановлених фактів (сильних сторін, позитивних практик, слабких сторін, недоліків) та їх контексту, а також такі чинники, як принципи поваги до автономії закладу, урахування контексту та позицій стейкхолдерів, відносний вплив недоліків на відповідний аспект якості освітньої програми та наявність в закладі підходу, орієнтованого на вдосконалення, експертна група вважає можливим стверджувати про наявність загалом відповідності освітньої програми критерію 1 при наявності недоліків, що не є суттєвими. Тому експертна група вважає доцільним встановити відповідність ОП рівню «В» за 1-м критерієм.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

За «Законом про вищу освіту» щодо навчального навантаження для магістерських освітньо-професійних програм (90 годин), а також за критеріями чинного стандарту вищої освіти відповідної ОП (для другого рівня вищої освіти не менше 25 % обсягу ОП має бути спрямовано на здобуття загальних та фахових компетентностей, визначених стандартом), ОП повністю відповідає встановленим вимогам. Частка обсягу часу відведеного на вивчення вибіркового компонент відповідає вимогам законодавства (25 %) і становить 25 кредитів, відповідно 27,8% загального обсягу (ВОК 1- ВОК5). Зміст ОП відповідає предметній області заявленої для неї спеціальності через забезпечення програмних результатів навчання відповідними освітніми компонентами (https://snau.edu.ua/wp-content/uploads/2021/09/%D0%9E%D0%9F_%D0%95%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BC%D1%96%D0%BA%D0%Bo-%D0%BC%D1%96%D1%81%D1%86%D0%B5%D0%B2%D0%BE%D0%B3%D0%BE-%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BA%D1%83-2021-1-1.pdf). Освітня складова ОП передбачає 78,0 кредитів для нормативних та варіативних дисциплін, з яких 19,0 кредитів (ООК1-ООК6) – це дисципліни загальної підготовки, що передбачають набуття здобувачами загальнонаукових і професійних компетенцій. Та 34 кредита передбачено на дисципліни професійної підготовки та практичної підготовки здобувача (ООК7-ООК17). Практична підготовка здобувачів (переддипломна практика) становить 6 кредитів, 6 кредитів – дипломне проектування та захист дипломного проекту. Зазначені освітні компоненти становлять теоретичний зміст професійної підготовки здобувача зі спеціальності, що зумовлюється формуванням компетентностей, передусім на основі комбінації наукових знань (понятійно-категорійного апарату, концепцій, принципів, методів, прийомів) і практичних навичок з метою реалізації набутих знань. Робочі програми містяться у вільному доступі на сайті факультету та кафедри <https://eim.snau.edu.ua/kafedri/ekonomiki/robochi-navchalni-programi/>. Зміст освітніх компонентів відповідає індуктивно-дедуктивним та проблемно-пошуковим методам навчання, із застосуванням інформаційних технологій, передусім мультимедійних, які здатні забезпечити інформаційно-комунікативне середовище з метою розвитку ключових компетентностей. Особливе місце займає застосування інформаційних технологій (Zoom, Moodle, WebEx, Microsoft Teams) – графік навчального процесу був у 2020-2021 н.р. побудований для зручності здобувачів. Заняття проходили: в п'ятницю (друга половина дня) та суботу (перша половина дня) в режимі он-лайн. Положення про організацію освітнього процесу в СНАУ: <https://snau.edu.ua/wp-content/uploads/2021/09/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D0%9E%D0%9E%D0%9F-%D0%BD-1.pdf>.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Матриця відповідності програмних компетентностей відповідає освітнім компонентам ОП та матриця забезпечення ПРН за відповідними компонентами ОП взаємопов'язані з освітніми компонентами, мають чітку спрямованість на досягнення заявлених ПРН. Кожен програмний результат навчання охоплений змістом ОП. Досягнення загальних компетентностей є реалістичним. Це логічно продемонстровано переліком освітніх компонент ОП. Під час інтерв'ювання здобувачів вищої освіти та НПП уточнено мову освітнього процесу – державна, було встановлено дотримання учасниками освітнього процесу вимог ст. 7 Закону України «Про освіту». Проте, наведена в ОП (2021 р.) структурно-логічна схема не дозволяє зрозуміти послідовність вивчення окремих освітніх компонент, представлена у додатку та потребує доопрацювання (https://eim.snau.edu.ua/wp-content/uploads/2021/09/%D0%A1%D1%82%D1%80%D1%83%D0%BA%D1%82%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%BE_%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%Bo_%D1%81%D1%85%D0%B5%D0%BC%D0%Bo_%D0%94%D0%BE%D0%B4%D0%Bo%D1%82%D0%BE%D0%BA_%D0%92.pdf). Так, згідно даної схеми вибіркові компоненти не визначають зв'язок з іншими ОК (не чітко визначено логічну послідовність вивчення дисциплін), що, ми вважаємо, не є коректним. Утім, ОП редакції 2020 року відповідає встановленим вимогам <https://drive.google.com/file/d/1rngVegnSacQp8LAF8-JKXvPrVNYdCve7/view>. У цілому вибір та послідовність вивчення обов'язкових компонент освітньої програми є обґрунтованими, дозволяють в більшій частині досягнути заявлених цілей та програмних результатів навчання. Враховуючи інноваційність ОП було додатково введено спеціальні (фахові) компетентності СК 11-15, забезпечені ПРН 16-19. На основі аналізу змісту ОП, НП та Відомостей про СО, що викладені в таблицях 1 та 3, експертною групою з'ясовано, що у 2021 р.: зміст ОП відповідає предметній області заявленої для неї спеціальності; освітні компоненти, що включені до ОП складають логічну взаємопов'язану систему; освітні компоненти дозволяють досягти цілей та програмних ПРН.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Зміст ОП відповідає предметній обл., що визначена Стандартом ВО України, він зорієнтований на набуття тих компет-ій, які є основою кваліф. відповідних професій за КВЕД ДК 009:2010 та ДК 003:2010 та International Standard Classification of Occupations 2008 (ISCO-08). Зміст ОП у повному обсязі формує інтегральну, загальні та спеціальні компет-і підготовки здобувачів другого освітньо-наукового рівня вищої освіти. Освітні компоненти у цілому відповідають спеціал. 051 «Економіка» за другим (магістерським) рівнем ВО. Також це узгоджується із особлив. та назвою ОП «Економіка місцевого розвитку». Аналіз силабусів, завант-х до Відомостей про СО, також додатково завант. на запит ЕГ (ОК «Підготовка та супровід грантових програм», «Маркетинг та брендинг територій»), інших навч.-метод. матеріалів та спілкування у фокус-групі зі НПП, які задіяні в реалізації ОП засвідчив зв'язок зі спеціаль-тю. Тому перелік ОК ОП дає змогу здобувачам набутти компет-і, що необхідні для досягнення прогр-х результатів, що визначають предметну область спеціаль-ті. Натомість, інтерв'ю зі студентами підтвердило необхідність розширити при написанні кваліф. магістерської роботи наукову складову. Це надасть додаткові можливості для створення конкур-х переваг ОП на ринку освітніх послуг. Зміст ОП <https://eim.snau.edu.ua/kafedri/ekonomiki/osvitno-profesijni-programi/op-ekonomika-miscevogo-rozvitku-ii-magisterskogo-rivnya-specialnist-051> складено з врахуванням всіх вимог та у відповідності до міждис-ної області. Узагаль-ми предметами ОП є стратег. планування та програм. в економічному розвитку територій, інвайронментальна економіка, емпіричні методи соц. досліджень, економ. аналіз та прогноз, ділова англійська мова і проф. комунікація, психологія та соціальні комунікації, що відображається у змісті освітньої складової ОПП при форм. фахових та загальних компет-ій ОП. Зазначені ОК становлять теорет. зміст проф. підготовки здобувача зі спеціаль-ті, що зумовлюється формув. компет-ій, передусім на основі комбінації наукових знань і прак-х навичок з метою реалізації набутих знань. Дисципліни вибіркового компоненту ОП сприяють засвоєнню теор.-практ. знань. В навч. процесі використ. ОК ОП, що є унікальними для даної ОП та конкретизовані у практ. освітній діяльності через тренінгові технології навчання (виїздний тренінг у м.Івано-Франківськ), інформ.-комунікаційні системи, використання цифрових засобів. В цілому, ЕГ констатує, що зміст ОП відповідає предметній області, визначеній у стандарті ВО. Більшість обов'язкових та вибірк. ОК мають тісний зв'язок зі спеціал. та предметною областю. Це загалом дозволяє підготувати фахівців, які володіють сучасним економ. мисленням, теорет. знаннями і практ. навичками які забез-ть набуття компет-ій, що відповідають здатності визначати та розв'язувати складні економ. задачі ,проблеми, приймати відповідні аналітичні та управл. рішення у сфері економіки або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов та вимог.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

З метою забезпеч. виконання п.15 ст. 62 Закону України «Про вищу освіту» та Положення про організацію вивчення навчальних дисциплін вільного вибору студентів, затвердженого рішенням Вченої ради СНАУ від 18.09.2020 р. на факультеті встановлено алгоритм реалізації права вільного вибору студентами навч. дисциплін. Частка обсягу часу відведеного на вивчення вибір-х компонент відповідає вимогам закон-ва (25 %) і становить 25 кредитів, відповідно 27,8% загал. обсягу (ВОК 1- ВОК5). Обрані дисципл. вносять до індивідуал. навч. плану кожного студента, а результати навчання будуть відображені у додатку до диплому. Вибору підлягають окремі дисципліни навч. плану (ОП 2021 р.): загальноун-кі вибіркові дисципліни, цикл вибіркового дисциплін загал. підготовки за ОП факультету та цикл вибір-х дисциплін проф. підготовки. Проте, в ОП редакції 2020 р. вільних дисциплін з каталогу універ-у та факультету в навч. плані ще не було. В поточному навч. році здійсн. вибір дисциплін, вивчення яких передбачено в наступному навч. році. Запис на блок вибіркового дисциплін здійснюється шляхом заповнення відповідної електрон. заяви, яка містить інформацію про студента, перелік обраних навч. дисциплін та розміщена на сайті фак-ту економіки і менеджменту у розділі «Вибіркові дисципліни загальної підготовки магістрів». Студенти, які не зробили свій вибір та не заповнили електронну заяву встановл. зразку, зараховуються до груп з урахуванням вибору інших студентів. Мін. кіль-ть студентів для вивчення вибірк. дисципліни – 20-25 осіб. Якщо навч. група виявляється занадто малою, то вона розформовується, дисципліна із вибору виключається, а студенти приєднуються до наступних за їх пріоритетами курсів. Формування індивід. освітньої траєкторії ЗВО опирається і регламен-а «Положенням про організацію освітнього процесу в Сумському НАУ», Положенням про організацію вивчення навчальних дисциплін вільного вибору і забезпечує реаліз. принципів особистісної орієнтації освіти з урахув. індивідуал. властивостей та потреб ЗВО. Здобувачі, які були присутні на інтерв'ю, інформ. про те, що вони мали можливість вільно обрати блок дисциплін. Результати зустрічей з гарантом, адмін., здобувачами дозволили ЕГ зробити висновок про сильні та слабкі сторони механізму формування індивід. освітньої траєкторії, але з іншого – підтвердити комплексність застосованих заходів в напрямку його удосконалення. На даний час система вибору суттєво вдоскон-ся, здійснюється перехід до автомат.(з використанням платформи дистанційного навчання процесу вибору студентами дисциплін. На зустрічі студенти підтвердили розуміння ними процедур вибору та їх зміни, проінформували про можливість вільно обрати дисципліни з представлених у ОП. Вибіркові дисципліни проф. підготовки здобувачів надають можливість більш повного забезпеч. відповідності освітнім каліф. вимогам на ринку праці, здійснення поглибленої підготовки за ОП, що забезпечує формування індив. освітньої траєкторії.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

Необхідно відмітити, що в даний час на ОП навчаються здобувачі лише заочної форми навчання. Студенти проходять практичну підготовку безпосередньо на місцях роботи. Готовність роботодавців до співпраці підтверджується наявністю договорів та позитивних відгуків роботодавців: office.naqa.gov.ua/f9e1dade-cob7-4d92-

9cf2-35427649ba69, office.naqa.gov.ua/2a8c3df1-fea2-4b7b-a8ec-c4b4e5b568b8, office.naqa.gov.ua/d5e15f2a-b9e4-4eb9-bcec-dad3b7528737 та office.naqa.gov.ua/39c98069-b681-4676-8153-31d98b90c721. Експертна група визначила, що практичній підготовці відведено значну роль у досягненні ПРН. Останні містять такі формулювання як «демонструвати», «здійснювати», «розробляти», «використовувати», «надавати», що передбачає практичне спрямування навчання через форми: тренінги, моделювання, переддипломну практику (6 кредитів) https://eim.snau.edu.ua/wp-content/uploads/2021/09/%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4_%D1%80%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BC_%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0_%D0%95%D0%9C%D0%A0.pdf, що містять практичний аспект. На зустрічі з НПП було підкреслено, що на заняттях із здобувачами намагаються більше уваги приділяти практиці. Зауважимо, що зміст програми практики у цілому відповідає тенденціям розвитку ринку праці та очікуванням стейкхолдерів, а також дозволяє досягти за цією компонентою заявлених у ОП ПРН. За результатами вивчення внутрішньої нормативної документації ЗВО, робочої програми практики, проведення співбесід з усіма групами стейкхолдерів підтверджено, що практична підготовка здобувачів вищої освіти є обов'язковим компонентом освітньої програми.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

Аналіз освітньо-наукової програми, робочих навчальних програм дозволяє підтвердити наявність умов для набуття здобувачами соціальних навичок. Навчання на ОП дозволяє здобути соціальні навички як через освітні компоненти, що формують як основні загальні компетентності, так і опосередковано через вибіркові освітні компоненти. Формування соціальних навичок реалізується як через окремі ОК (ОК1, ОК3, ОК4, ОК 8), так і через методи навчання та викладання. Так, ОК2; ОК12 і ОК13 формують націленість на результат, проведення презентацій, управління емоціями, стресом та вміння слухати співрозмовника. Для розвитку soft skills в ЗВО щорічно проводиться щорічна MEDIASCHOOL IN SNAU (<https://bit.ly/3tkQYkm>), яка дозволяє здобути знання та навички з комунікації з аудиторіями через соціальні мережі, workshop з мистецтва фотографії, акторського мистецтва, роботи у кадрі; створення привабливого іміджу і бренду; Event-менеджмент та інші важливі теми. Також, для розвитку soft skills у майбутніх фахівців з місцевого економічного розвитку застосовуються технології змішаного навчання, а також проектною методикою. Так, здобувачі ОП в 2020 році долучились до розробки проекту "Інклюзивний ринок праці для створення робочих місць в Україні", який був оголошений Міжнародною організацією праці, що реалізується в рамках Данської програми сусідства (DANEP). Здобувачів долучають до занять, що передбачають творчу партнерську співпрацю, серед яких переважають групові, парні форми навчання із застосуванням інтерактивних, особистісно-орієнтованих, проектних методів і технологій, залучення здобувачів до розроблення проектів, аналізу конкретних ситуацій, дискусіях, диспутах на засадах толерантності тощо. Кваліфікований кадровий потенціал ЗВО для організації такого навчання є цілком достатнім. Під час зустрічі викладач іноз. мови Дяченко О. зазначила, що студенти свої проекти презентують виключно англ. мовою. На даний час тези доповіді конференцій (ГП 1) подані здобувачами керівникам магістрських робіт (наявність 2 тез є обов'язковою умовою захисту кваліфікаційних магістерських робіт). Зустріч із представниками студент. самоврядування та первинної студентської профспілкової організації підтвердила їх активну позицію й широкі можливості розвитку соціальних і комунікативних навичок у рамках низки проектів. ОП передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям, а саме: здібність адаптуватись, навички спілкування, уміння вирішувати проблемні ситуації, креативність, навички міжособистісних відносин, вміння працювати в команді. Однак студентам можуть бути створені і додаткові умови для отримання таких навичок через можливість навчання на відповідних факультативах або спеціальних курсах в ЗВО та за його межами. Зауважимо, що навчання на ОП «Економіка місцевого розвитку» дозволяє здобути соціальні навички як через ОК, що формують як основні загальні компетентності, так і опосередковано через вибіркові фахові ОК.

7. Зміст освітньої програми урахує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт за спеціальністю 051 «Економіка» на даний час відсутній. Освітня програма «Економіка місцевого розвитку» спирається на рекомендації потенційних роботодавців і стейкхолдерів. Утім, у ЗВО зміст ОП орієнтований на набуття тих компетентностей, які є основою кваліфікацій відповідних професій за КВЕД ДК 009:2010 та ДК 003:2010 та International Standard Classification of Occupations 2008 (ISCO-08). Зміст ОП у повному обсязі формує інтегральну, загальні та спеціальні компетентності підготовки здобувачів другого освітньо-наукового рівня вищої освіти.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

У процесі вивчення ОП, навчального плану та силабусів компонентів підтверджено, що при реалізації ОП було дотримано дані вимоги. Наповнення 1 кредиту ECTS відповідає 30 годинам. В цілому, проаналізувавши навч. план з ОП та з огляду на наповнення годин видами навч. роботи, можна констатувати наявність збаланс-ті між ауд. роботою та самост. роботою здобувачів. Співвідн-ня обсягу ОК є цілком логічним та обґрунт. з точки зору кореляції

бачення універс. спільноти із сучасними націон. практиками. Під час спілкуванні з фокус-групами також підтверджено достатність ауд.годин. Обсяг самот. і ауд. роботи ОК та їх співвідношення по ОП визначається Положенням про організацію освітнього процесу (п. 2.8) (<https://bit.ly/3toooQw>). Процедури розподілу бюджету годин здобувача ВО у 2021-2022 н.р. сформовані та закріплені у Положенні (<https://bit.ly/2WJGHmb>), наказом ректора «Про особливості формування навчальних планів на 2021-2022 н.р.» №12-к від 18.01.2021р. Отже, кількість ауд.занять для ОК заочної форми навч. становить від 10% до 25%. На етапі розроблення та модернізації ОП обсяг ОК у кредитах ЄКТС визначався з урахуванням кратності 5,0. ОК вибіркової частини ОП формувалися із умови 25% від обсягу ОП. Самост. робота здобувачів складає 2280 годин (84,4%) від загал. обсягу годин ОП. У процесі реалізації ОП здійснюється моніторинг шляхом проведення опитування здобувачів ВО щодо якості ОП та викладання ОК (<https://bit.ly/3A4cbSs>, <https://bit.ly/3mXoegE>). За ОП здійснюється моніторинг обсягу навант-я здобувачів шляхом їх опитування, які проведені анонімно за допомогою платформи Moodle та оприлюднені на сайті office.naua.gov.ua/b96d467e-573d-4974-b704-4c0b0e82830c. Результати опитування здобувачів ОП щодо якості викладання ОК за осінній семестр 2020-2021 н. р. показали, що відведений обсяг часу реалістично відображає навч. навант-ня. Лише 12 % опитаних зазначили, що матеріалу надто багато, що потребує більшого часу на вивчення (<https://bit.ly/3mXoegE>). Самост. робота здобувачів та її організація, вимоги щодо її забезп. передбачені діючим Положенням (<https://bit.ly/3pusray>). Самост. робота забезп-ся системою навч.-метод. засобів, передб-х для вивчення конкретної навч. дисципліни чи окремої теми: курси лекцій, практикуми, електронно-обчислювальна техніка тощо. Такий розподіл годин дозволяє не перевантажувати здобувачів аудиторними заняттями і створює можливості для самостійної діяльності. В результаті опитування фокус-груп здобувачів вищої освіти, експертна група отримала підтвердження про оптимальність та адекватність (на їх думку) фактичного навантаження протягом дня, тижня, семестру в порівнянні із обсягом освітніх компонентів. Ці висновки були підтвержені на зустрічі із представниками структурних підрозділів СНАУ, що узгоджується і з цифрами, наведеними в навч. плані. ЕГ не встановила фактів надмірного навантаження на здобувачів. ЕГ підтверджує, що обсяг ОП та окремих ОК в цілому є відповідним для досягнення цілей та програм. результатів навчання.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Підготовка здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти за даною ОП не здійснюється – в університеті на сьогодні є лише заочна форма навчання за даною ОП. Тому не передбачено навчання за дуальною формою освіти, але на відкритій зустрічі (д.е.н., проф. Медвідь В.Ю.) та на зустрічі із роботодавцями, гарантом та іншими стейкхолдерами були отримана інформація щодо віднесення дуальної форми освіти до одного з пріоритетних напрямів розвитку університету на наступний навчальний рік. Проектною групою та адміністрацією СНАУ підготовлено пропозиції до Комплексної програми розвитку сільських територій Сумської області до 2027 р. щодо цільової підготовки здобувачів ОПП за дуальною формою навчання. Гарант та роботодавці підтвердили свою зацікавленість в розвитку дуальної форми освіти даної ОП в СНАУ.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Відповідність структури та змісту ОП 2021 р. вимогам стандарту вищої освіти за спеціальністю. Наявність у ОП освітніх компонент, які були рекомендовані роботодавцями та здобувачами. Врахування досвіду аналогічних вітчизняних ОП та іноземних проектів при оновленні. При розробці структури та змісту освітньої програми “Економіка місцевого розвитку” проектна група має можливість отримувати консультаційні поради з боку професійних роботодавців та академічної спільноти. Стратегічна орієнтація на розвиток дуальної освіти – доцільність якої підтверджують стейкхолдери, належний рівень практичної підготовки. Забезпечення набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок. Зміст ОП має чітку структуру та відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності. Освітні компоненти програми становлять логічну взаємопов’язану систему та в сукупності дають можливість досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання. ОП та освітня діяльність зорієнтовані на студентоцентрикований підхід, використовується напрями формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувача. Удосконалення механізму вибору студентами вибіркового дисциплін, запровадження автоматизованих процедур в рамках системи Moodle, що забезпечуватиме об’єктивність та незалежність вибору. Завдяки плідній співпраці з роботодавцями, завдяки вагомому науковому та педагогічному потенціалу професорсько-викладацького складу СНАУ сформовано значний репутаційний капітал, що впливає на успішну реалізацію ОП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Механізм вибору дисциплін певною мірою ускладнений, потребує вдосконалення та приведення всіх операцій по вибору дисциплін в єдину інформаційну систему задля спрощення алгоритму дій. Наведена в ОП (2021 р.) структурно-логічна схема не дозволяє зрозуміти послідовність вивчення окремих освітніх компонент у загальному навчальному процесі. ЕГ рекомендує: 1. Поглибити роз’яснювальну роботу серед здобувачів щодо можливостей

навчання у неформальній освіті та визнання ЗВО здобутих результатів. 2. Розробити електронний кабінет здобувача, що розширить можливість вибору вибіркового дисциплін різного профілю та долученість здобувачів до вивчення дисциплін у збірних групах. 3. Удосконалити структурно-логічну схему ОП. 4. Запропоновано впровадити додаткові курси та факультативи для розвитку соціальних навичок здобувачів вищої освіти.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

ОП має значний рівень узгодженості із якісними характеристиками за підкритеріями 2.1, 2.3, 2.4 та 2.8. До того ж, враховуючи певну узгодженість за підкритеріями 2.2, 2.5 та 2.6, релевантність фактів і їх контексту, а також різну вагомість окремих підкритеріїв, ОП та освітня діяльність за цією ОП загалом відповідають Критерію 2 з недоволками, що не є суттєвими.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

В ЗВО діють «Правила прийому для здобуття вищої освіти у Сумському національному аграрному університеті у 2021 році» (<https://bit.ly/3u9DM2l>), затверджені рішенням Вченої ради СНАУ від 21 грудня 2020 року, які містять правила прийому абітурієнтів для здобуття ступеня магістра. Правила прийому є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті СНАУ (<https://bit.ly/3u9DM2l>; <https://bit.ly/3o1NtPk>; <https://bit.ly/3i5T43p>). Правила прийому на навчання в СНАУ визначають основні вимоги до освітнього рівня абітурієнтів ([для здобуття освітнього ступеня магістра приймаються особи, які здобули ступінь бакалавра, магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста)] (<https://bit.ly/3u9DM2l>)); перелік документів, які має подати абітурієнт; строки та порядок прийому заяв та документів, конкурсного відбору та зарахування на навчання; спеціальні умови участі в конкурсному відборі на здобуття вищої освіти; процедуру формування рейтингових списків вступників та рекомендації до зарахування; процедуру забезпечення відкритості та прозорості під час проведення прийому до СНАУ та ін.. У документі чітко та зрозуміло наведено процедуру конкурсного відбору на навчання для здобуття ступеня магістра та формулу розрахунку конкурсного балу. ЕГ під час онлайн зустрічей зі здобувачами, гарантом та деканом факультету економіки та менеджменту було підтверджено, що порядок та правила вступу на дану ОП є доступними для всіх бажаючих і розміщені на сайті. Здобувачі вказали на те, що правила прийому в СНАУ чіткі і були повністю їм зрозумілими. Під час зустрічей, експертною групою було з'ясовано, що жодних конфліктних, дискримінаційних ситуацій під час вступу на дану ОП не було.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Правила прийому СНАУ на навчання за ОС магістр ОП «Економіка місцевого розвитку» не передбачають особливих умов та відповідають загал. вимогам Правил прийому для здобуття вищої освіти в СНАУ, що розміщені на оф.сайті ЗВО (<https://bit.ly/3u9DM2l>) разом з іншою необхідною інформацією для абітурієнта при вступі (<https://bit.ly/3o1NtPk>; <https://bit.ly/3i5T43p>). Базовим критерієм прийняття на навчання виступає наявність у вступників диплома бакалавра або магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста). Конкурсний відбір для другого (магістерського) рівня в СНАУ передбачає складання єдиного вступного іспиту (ЄВІ) з іноземної мови у формі тесту з іноземної мови (англ., нім., франц. або ісп.) (для вступу на основі диплома бакалавра) або вступного випробування з інозем. мови (для вступу на основі диплома магістра (спеціаліста)); а також фахового вступного випробування (<https://bit.ly/3u9DM2l>). Конкурсний бал (КБ) для вступу на навчання розраховується за формулою: $КБ = K_1 \times П_1 + K_2 \times П_2 + П_3$, де [П1 - оцінка ЄВІ або вступного випроб-ня з інозем.мови (від 100 до 200 б.), П2 - оцінка фах.вступ.випроб-ня (від 100 до 200 б.), П3 - оцінка за інші показники конкурсного відбору (середній бал документа про здобутий освітній ступінь (освітньо-кваліфікаційний рівень), на основі якого здійснюється вступ (від 0 до 20 б.))] (<https://bit.ly/3u9DM2l>). Сума коефіцієнтів K1 та K2 дорівнює 1. На 2021 рік в СНАУ встановлені наступні вагові коефіцієнти K1-0,25; K2-0,75; Програма вступного іспиту з інозем.мови (<https://bit.ly/3kNemWC>) та Програми єдиного вступного іспиту з іноземних мов (<https://bit.ly/3o7hf5l>) розміщені на офіційному веб-сайті СНАУ (<https://bit.ly/2XZYFRJ>). Програми вступ.випроб. з інозем.мови відповідають рівню В1-В2 Загальноєвроп. рекомендацій з мовної освіти. Вступний фаховий іспит на ОП «ЕМР» в СНАУ відбувається за «Програмою фахового випробування для осіб, що вступають на ОС «Магістр» за спеціал.051 «Економіка» (<https://bit.ly/3АНRwUt>). На інформацію, зазначену в скарзі, на резервній зустрічі ЕГ декан факультету економіки та менеджменту Строченко Н. І. вказала, що в СНАУ погоджена та діє саме одна загальна програма вступу на спец. 051 «Економіка» і абітурієнти готуються по питанням вступу на спеціал-ть. ЕГ вважає, що доцільним було б розробити програму вступ. випроб-я з

фаху саме для цієї ОП з урахуванням її особливостей в порівнянні з іншими ОП даної спеціальності. ЕГ також рекомендує навести приклад вступного білету з фахового іспиту для ОП «Економіка місцевого розвитку». Разом з тим, на зустрічах ЕГ зі здобувачами останні вказали на те, що наявна на оф.сайті ЗВО інформ. про вступ та програму фах-го іспиту була для них достатньою та зрозумілою, за необхідності вони зверталися до приймальної комісії СНАУ та отримували додаткову необхідну інформацію. Також здобувачі зазначили, що основну інформ., посилання та документи, зокрема і програму фахового іспиту, вони отримали під час профорієнтаційних зустрічей, які проводили Ковбаса О. М. та Медвідь В.Ю.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

До нормативних документів, які регламентуються правила визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО, зокрема під час академічної мобільності в СНАУ належать, зокрема, наступні: «Положення про організацію освітнього процесу в СНАУ» (<https://bit.ly/39GmSic>), затверджене Вченою радою Університету (протокол № 10 від 26.04.2021 року); «Положення про реалізацію права студентів Сумського національного аграрного університету на академічну мобільність» (<https://bit.ly/3iaSocV>), затверджене Вченою радою Університету (протокол № 7 від 25.01.2016 року); «Порядок організації конкурсного відбору здобувачів освіти, викладачів та співробітників СНАУ для участі у програмах академічної та кредитної мобільності» (<https://bit.ly/39EsnOI>), затверджене Вченою радою Університету (протокол № 9 від 29.03.2021 року). [Порядок реалізації права студентів, аспірантів та викладачів на участь у програмах академічної мобільності в СНАУ регламентується Постановою Кабінету Міністрів України № 579 «Про затвердження Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність»] (<https://bit.ly/3iszZsr>). Правила та порядок визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, викладені в нормативних документах СНАУ є чіткими та зрозумілими, а також доступними для всіх учасників освітнього процесу, оскільки розміщені на офіційному веб-сайті ЗВО. Згідно з «Положення про реалізацію права студентів Сумського національного аграрного університету на академічну мобільність», [Університет визнає еквівалентними та перезараховує результати навчання студента у вищому навчальному закладі – партнері. Визнання результатів навчання в рамках академічного співробітництва з ЗВО-партнерами здійснюється з використанням європейської системи трансферу та накопичення кредитів ECTS або з використанням системи оцінювання навчальних здобутків студентів, прийнятої у країні вищого навчального закладу - партнера, якщо в ній не передбачено застосування ECTS. Визнання результатів академічної мобільності студентів за цією процедурою не може перевищувати 35% загального навчального навантаження для отримання кваліфікації «Магістр». Перезарахування вивчених навчальних дисциплін здійснюється на підставі наданого студентом документа з переліком та результатами вивчення навчальних дисциплін, кількістю кредитів та інформацією про систему оцінювання навчальних здобутків студентів, завіреного в установленому порядку у ЗВО-партнері] (<https://bit.ly/3iaSocV>). Про можливості академічної мобільності здобувачі СНАУ можуть дізнаватися з офіційного веб-сайту ЗВО - <https://bit.ly/3iszZsr>. Під час зустрічі ЕГ із здобувачами було встановлено, що прикладів перезарахування результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності серед здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти ОП «Економіка місцевого розвитку» не було.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

ЕГ з'ясовано, що в СНАУ правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті унормовані на загально університетському рівні в Положенні про порядок визнання в Сумському національному аграрному університеті результатів навчання, отриманих у неформальній освіті (<https://bit.ly/3o9mrpd>). В відомостях самооцінювання ЗВО зазначив, що на період карантинних обмежень здобувачам була надана можливість безкоштовного доступу до курсів на платформі Coursera (<https://bit.ly/3CLOzCJ>), а також було рекомендовано працювати з тематичними курсами освітніх порталів Prometheus.org.ua., Despro.org.ua та Decentralization.gov.ua, Експертною групою було встановлено, що прикладів перезарахування результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, серед здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти ОП «Економіка місцевого розвитку» не було.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

На думку ЕГ, до сильних сторін та позитивних практики у контексті доступу до ОП та визнання результатів навчання, можна віднести: чіткість та зрозумілість правил прийому на навчання в СНАУ, які не містять дискримінаційних положень; наявність чітких та зрозумілих правил визнання результатів навчання, отриманих як в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, так і в неформальній освіті; доступність на офіційному веб-сайті ЗВО для усіх зацікавлених осіб основної інформації стосовно вступу на ОП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Вступний фаховий іспит на ОП «Економіка місцевого розвитку» в СНАУ відбувається за загальною програмою для всіх ОП спеціальності 051 «Економіка». ЕГ рекомендує: 1. Висвітлити програму вступного випробування з фаху саме для ОП «Економіка місцевого розвитку» з урахуванням її особливостей. 2. Навести приклад вступного білету з фахового іспиту для ОП «Економіка місцевого розвитку». 3. Поглибити роз'яснювальну роботу серед здобувачів вищої освіти щодо можливостей навчання у неформальній освіті та визнання ЗВО здобутих результатів.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

ОП загалом відповідає визначеному критерію. Експертна група визначила як сильні сторони ОП, так і певні слабкі сторони, які описані вище. Однак зазначені недоліки не є суттєвими та не ускладнюють доступ здобувачів до освітньої програми та визнання результатів навчання, отриманих як в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, так і в неформальній освіті.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

У звіті про СО деталізовано форми та методи навчання. Здобувачі підтвердили використ. активних методів навчання для оволодіння навиками подальшої проф. діяльності. Форми та методи навчання і викладання регламент. Положення про організацію освітнього процесу в СНАУ (<https://bit.ly/39GmSic>). Основними формами викладання на ОП є: пояснення, розповідь, бесіда, семінар-дискусія, мозкові атаки, аналіз конкретних ситуацій (Case-study), презентації, навчальні заняття, самоств. робота, практич. підготовка, контрольні заходи. Основними видами навч. занять є: лекція, семінарське, індивідуальне заняття, консультація (Таблиця 3). В умовах карантину ЗВО здійснює освіт. процес у дистанційній формі. Попри складності вимушеного переходу на лише дистанційні технології, здобувачі зазначили про забезпечену ЗВО / викладачами можливість доступу до навч.-метод. матеріалів. ЕГ було надано тимчасовий доступ до перегляду навчальних матеріалів (<https://cdn.snau.edu.ua/moodle/>). Також здобувачі підтвердили тісний зв'язок з ПВС, про можливість отримання консультацій через різні засоби комунікацій (телефон, вайбер, ел. пошту). Спілкування із здобувачами дає підстави для висновку про забезпечення студентоцентрованого підходу у ЗВО. Методи навчання і викладання на ОП дозволяють реалізуватися принципам академічної свободи. Принцип академ. свободи реалізується також через вільний вибір навч. дисциплін. Також ЗВО вдосконалює як процедури вибору дисциплін, так і оновлює перелік дисциплін до обрання із урахуванням рекомендацій стейкхолдерів, що відображено в динаміці змін 2021р. до ОП (нова редакція). Рівень задоволеності студентів вивчається через анкет-я, що підтвердж. фактичними результатами. Методи та форми навч., які викорис-ся НПП на ОП, дозволяють ефективно досягти переважної більшості ПРН. Це було встановлено унаслідок вибіркового опитування НПП та студентів. Свідченням студентоцент-го підходу та позитивною практикою є можливість отримання та перевірки завдань для здобувачів дистанційно. За результ. проведених зустрічей з НПП та здобувачами, ознайомлення з силабусами та матеріалами, які розміщено в системі Moodle та продубльовано на сайті факультету. ЕГ має підстави підтвердити, що заявлені методи навч. та форми й методи оцінювання, наведені закладом в Таблиці 3 відповідають дійсності та в сукупності дозволяють досягти передбачених програмою ПРН. За результ. опитування здобувачів ОП не виявлено незадоволеності методами навчання і викладання. ЕГ має можливість підтвердити, що в освітньому процесі ОП при викладанні дисциплін всіх циклів застос-ся форми та методи навчання, які враховують унікальну спрямованість програми, вимоги ПРН, дескрипторів (знання, уміння/навички, комунікація, автономність/відповідальність) НРК. Зазначені форми і методи навчання, які використ. ОП, відповідають вимогам студент-го підходу та принципам академ. свободи, що підтвердили здобувачі, представники органу студентського самоврядування та первинної профспілки під час зустрічі.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

На зустрічі із здобувачами було підтверджено, що інформація щодо цілей, змісту та очікуваних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання за окремими компонентами (дисциплінами та практикою) надається послідовно протягом усього періоду навчання, починаючи зі вступної кампанії. Здобувачі підтвердили, що в цьому аспекті з ними активно співпрацюють викладачі, представники деканату факультету економіки і менеджменту. Оцінювання в балах кожного виду робіт (контрольна модульна робота, виступ, індивідуальне завдання, розв'язання завдання, залік, іспит тощо) описане в силабусах кожної дисципліни: <https://eim.snau.edu.ua/kafedri/ekonomiki/robochi-navchalni-programi/051-ekonomika-op-ekonomika-miscevogo-rozvitku-os-magistr/2021-2022-navchalnij-rik/>. ЗВО обрав для себе декілька форм інформування здобувачів вищої освіти, а саме: усне повідомлення, передача інформації через мережу facebook, viber, telegram, друковані навчальні матеріали (навчальні посібники, методичні рекомендації, силабуси дисципліни, комплекти документів для підготовки до заліків та іспитів). У відомостях про СО з'ясовано, що інформація прозоро і відкрито відображена у ОПП «Економіка місцевого розвитку» https://snau.edu.ua/wp-content/uploads/2021/09/%D0%9E%D0%9F_%D0%95%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D0%BA%D0%Bo-%D0%BC%D1%96%D1%81%D1%86%D0%B5%D0%B2%D0%BE%D0%B3%D0%BE-%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BA%D1%83-2021-1-1.pdf, навчальних планах https://eim.snau.edu.ua/wp-content/uploads/2021/09/%D0%9D%D0%Bo%D0%B2%D1%87%D0%Bo%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%BF%D0%BB%D0%Bo%D0%BD_2021-1.pdf, навчально-методичних виданнях, Методичних рекомендаціях до певних видів робіт освітнього компоненту (на кафедри, в науковій бібліотеці) та системі електронного навчального середовища MOODLE, доступ до якого отримує кожен здобувач на початку навчання. Підсумкові форми контролю знаходять відображення в графіку освітнього процесу. Положення про роботу програму (силабус) освітнього компонента (<https://bit.ly/3w46TDG>). Зміст робочих програм освітніх компонентів доводиться до відома здобувачів на початку семестру на першому лекційному/семінарському занятті, що дає можливість заздалегідь ознайомитися з очікуваними результатами навчання та критеріями оцінювання, методами робіт і контрольних заходів, рекомендованою літературою, з видами та формами навчання, тощо. Інформація щодо цілей, змісту та очікуваних результатів у межах виробничої практики доводиться на обов'язковій настановчій лекції. Відмічена інформація завчасно доводиться до відома студентів в друкованому та електронному вигляді.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

Студенти ОП «Економіка місцевого розвитку» щорічно беруть участь у наукових конференціях, круглих столах та семінарах. Поєднання навчання і досліджень під час реалізації ОП відбувається за рахунок наукової складової. Її наукова складова разом з освітньою має важливе значення і передбачає обов'язковість проведення наукових досліджень та апробацію їх результатів. Дослідницькі компетентності набуваються здобувачами та супроводжуються в межах існуючих освітніх компонентів: ООК1 «Методологія наукових досліджень та підтримання принципів академічної доброчесності» та ООК2 «Емпіричні методи соціологічного дослідження. Здобувачі ОП приймали участь у завершальному етапі проекту молодих вчених «Формування механізму реалізації інтегрованого територіального управління в умовах переходу до сталого розвитку». Науковий керівник – д.е.н., проф. В.Ю. Медвідь (2020 рр.). Здобувач вищої освіти ОП "Економіка місцевого розвитку", Рябоконт Іван Іванович є виконавцем по договору №5-5-1 від 5 травня 2021 року (додаток 2) є виконавцем "Проекту Стратегії сталого розвитку територіальної громади Великописарівської селищної ради до 2027 року" (<https://office.naqa.gov.ua/174840c2-05db-43d6-933e-519a315a6886>). Конкурентною перевагою для здобувачів освіти є відкритий безкоштовний доступ до журналів, що входять до наукометричної бази SCOPUS. Таким чином студенти мають можливість навчати дослідницькій та публікаційній активності за взірцевими стандартами наукометричних баз. Перелік публікацій викладачів свідчить про проведення ними наукових досліджень, які можуть сприяти реалізації цілей ОП. Наукові публікації ППС в значній мірі корелюються із навчальними дисциплінами, що обумовлює можливості застосування наукових доробок під час реалізації ОП. Перелік публікацій НПП, що забезпечують підготовку для даної ОП розміщений у відповіді на запит ЕГ. Також на сайті бібліотеки ЗВО за допомогою пошукової системи є можливість перегляду методичного матеріалу та публікацій викладачів. Отже, університет у цілому забезпечує поєднання цілей програми та процесу викладання і навчання за ОП із науковими дослідженнями.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Оновлення змісту ОК регламентується відділом ЗЯО ЗВО: <https://snau.edu.ua/viddil-zabezpechennya-yakosti-osviti/zabezpechennya-yakosti-osviti/> та відображає результати наук. досліджень викладачів кафедри і групи забезп-я, представлених на науково-практ. конфер., метод. семінарах; обміну позитивним досвідом за підсумками проходження підвищення кваліфікації (стажування) НПП у вітчизняних ЗВО; запозичення європейського освітнього досвіду після проходження міжнародного стажування викладачів. Зокрема: 1. Пилипенко Н. М. Malopolska School of Public Administration University of Economics in Krakow. New and innovative teaching methods (Certificate 2019); 2. Пилипенко Н. М. Huittinen, Finland. Educational system in Finland (Certificate 2020); 3. Башлай С. В. Lublin, Republic of Poland, The cloud storage service for the online studying on the example of the Zoom platform (Certificate 2020); 4. Пізняк Т. І. Poland, Academy of Management and Administration in Opole. Management, Finance and Business (Certificate 2020) Наприклад, для ООК 7використовуючи результати науково-дослідної теми «Соціально-економічний розвиток підприємництва в аграрній сфері» (№0121U111386) було удосконалено зміст ОК.

Крім того, на основі побажань здобувачів освіти було запроваджено зміни в структурі навчальних занять за ООК 2(<https://bit.ly/3gYvYLr>; <https://bit.ly/38OyLce>). Реальні зміни, які пропонуються до внесення, проходять обговорення на засідан. кафедри та підлягають затвердженню. Протягом поточного року НПП підвищує кваліф. шляхом участі у вебінарах, науково-практичних конференцій присвячених регіональному розвитку. Відмітимо, що 6 викладачів даної ОП (Харченко Т.О., Стоянець Н., Дяченко О., Галинська А., Блюмська-Данько К., Агаджанова С.) проводять навчальні заняття із спец. дисц. іноз. мовою в обсязі не менше 50 аудиторних годин на навч.рік. З метою забезп. цілісності навч. матеріалу і проф. направленості змісту навчання та для попередження можливого дублювання силабуси розглядаються метод.комісією. Із змістом, структурою, формами контролю та критеріями оцінювання студенти можуть ознайом. на web-сторінці факультету <https://eim.snau.edu.ua/>. Отож, структурні підрозділи, що здійсн.підготовку магістрів за ОП «Економіка місцевого розвитку» періодично оновлюють Силабуси та зміст навч. дисциплін з урахуванням самопідготовки викладачів, захистів дисертацій, знань, отриманих впродовж підвищення кваліфікації, проходження стажування, тренінгів тощо. Також на запитання ЕГ щодо бачення перспектив удоскон. ОП була отримана відповідь щодо акценту саме на постійне оновлення освітніх компонент. Такий напрям ЕГ підтримує, враховуючи висновки щодо оцінювання ОП в цілому по критеріям 1 та 2. Відмічаючи відпов-ь змісту ОК сучасним практика та наук.досягненням, ЕГ реком. звернути увагу на оновлення списку рекомен. літ-ри та допов. їх іноз. джерелами, які є в доступі в бібл. фондї або у вільному доступі в інтернеті (посібники, статті).

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

В СНАУ підписано понад 90 договорів співробітництва з міжнар.партнерами з 32 країн світу. Інформацію щодо можливостей міжнар. академ. мобільності учасники освітнього процесу можуть отримати у Відділі міжнар.зв'язків: <https://international.snau.edu.ua/>. Під час фокус-групи представник відділу міжнар.зв'язків Славкова О. запевнила в прозорості та доступності інформ. щодо можливості участі здобувачів у міжнар. обмінах, проєктах, конкурсах. Навчання за ОП пов'язане з інтернаціон.діяльністю ЗВО передусім завдяки наявності відповідної орган-ї бази, що дозволяє організ.набір, супровід, реєстрацію іноз.громадян для навчання в Україні. Дана ОП розроблена при співпраці з Проєктом міжнародної технічної допомоги ПРОМІС «Партнерство для розвитку міст» (<https://bit.ly/3h1woz3M>). Крім цього студенти та викладачі беруть участь у програмі обміну «Erasmus+», Німецькою службою академічних обмінів DAAD, Продовольчою та сільськогосподарською організацією ООН (ФАО), Європейським банком реконструкції та розвитку (ЄБРР), Nestle Ukraine, Швейцарським бюро співробітництва в Україні, Чеською агенцією розвитку та іншими. Така співпраця надає змогу покращити наукову лабораторну базу, підвищити кваліфікацію викладацького складу, розширити партнерські зв'язки та надати нашим студентам можливість навчання протягом семестру в провідних європейських ВНЗ, що значно посилює позиції СНАУ у формуванні практично орієнтованих експертних команд фахівців. Викладання та науковим дослідженням, пов'язаним з інтернаціоналізацією діяльності ЗВО сприяють міжнародні стажування ПВС, інформацію про останні долучено у відповіді на запит <https://office.naqa.gov.ua/v1/accreditation-folder/4518>. У системі міжнародних зв'язків важливе місце займає організація виробничого стажування за кордоном. Під час практичного навчального семестру студенти та випускники університету отримують фахові навички та знання в різних сферах бізнесу, вивчають сучасні технології виробництва та підвищують свою мовну підготовку. Щорічно понад 500 студентів СНАУ виїждять за кордон з метою проходження виробничої практики різного фахового спрямування. Збільшується кількість публікацій у журналах, що індексуються у наукометричних базах. ЕГ засвідчує високий рівень інтернаціоналізації діяльності закладу. Можливості освітньо-наукового співробітництва, передбачені договорами та партнерством закладом використовуються в повній мірі (<https://international.snau.edu.ua/mizhnarodni-proekti/>), в тому числі економічним факультетом. Співробітництво з закордонними ЗВО у СНАУ реалізується за різними формами: студентська та викладацька академічна мобільність (<https://bit.ly/3itxhDN>), участь в міжнародних конференціях, спільні освітні програми і участь у міжнар. наукових та освітніх організаціях. Перелік міжнар. університетів-партнерів: <https://international.snau.edu.ua/mizhnarodni-partneri/>.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Форми та методи навчання, які застосовуються під час викладання освітніх компонент, дозволяють досягти заявлених ПРН, відповідають принципам академічної свободи та студентоцентрованого підходу. Застосовані активні та інтерактивні методи навчання відбивають особливості та унікальність програми. Для досягнення програмних результатів навчання затверджено нова редакція ОП «Економіка місцевого розвитку», розроблені Силабуси для визначених дисциплін з корелюванням результатів навчання за дисципліною з програмними результатами навчання (за чинним Стандартом). На сайті кафедри створено вкладку «Освітні програми» (<https://eim.snau.edu.ua/kafedri/ekonomiki/osvitno-profesijni-programi/>), де розміщується інформація щодо цілей, змісту та очікуваних результатів навчання. Посилено практику проведення семінарів та круглих столів з представниками підприємств за спеціальністю. В закладі створено умови для вчасного та повного отримання інформації щодо освітніх компонент за ОП через оприлюднені силабуси, систему Moodle – Навчальну платформу СНАУ, постійну індивідуальну підтримку та консультації з боку НПП, представників деканату та гаранта. В закладі створено умови для інтернаціоналізації діяльності в межах даної ОП. Рівень задоволеності студентів вивчається через анкетування, що підтверджується позитивними результатами анкетування. Всі Силабуси з дисциплін оприлюднюються на сайті університету. Перспективний попит на навчання за ОП «Економіка місцевого розвитку» пов'язаний з передусім, наявності відповідної організаційної бази, що дозволяє організувати набір, супровід,

реєстрацію іноземних громадян для навчання в Україні. Виконання спільних наукових проєктів відбувається в рамках договорів-співдружності з закордонними університетами. Застосування на ОП сучасних форм та методів навчання у рамках більшості дисциплін, студентоцентризований підхід до освітнього процесу у ЗВО, що знаходить підтвердження у т.ч. у спілкуванні із здобувачами. Значний ступінь відповідності навчального процесу на ОП принципам академічної свободи, свободи слова, студентоцентризований підхід, можливості отримання соціально-психологічної допомоги. Відкритість професорсько-викладацького складу, підвищення рівня їх професійної майстерності шляхом співпраці з роботодавцями, стажувань тощо, що в т.ч. обумовлює можливості оновлення ними змісту освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Недостатня представленість в списку рекомендованої літератури публікацій останніх років, в тому числі наукових статей та літератури на іноземній (англійській) мовах. Незначна активність викладачів щодо видання авторських підручників, посібників та монографій з дисциплін, які вони викладають на другому рівні. ЕГ рекомендує: 1. Передбачити постійне оновлення списку рекомендованої літератури та створити відповідні рекомендовані переліки на англійській мові, що стане додатковим засобом підтримки здобувачів. 2. Активізувати видання авторських посібників, підручників, монографій з обов'язкових та вибіркового освітніх компонент, які входять до складу ОП «Економіка місцевого розвитку». 3. Постійно оновлювати силабуси з урахуванням осучаснення тем дисциплін / оновлення окремих складових в контексті динамічності економічної науки, галузевих тенденцій місцевого розвитку, трансформацій. 4. Залучати/готовити студентів до участі у Всеукраїнських олімпіадах з дисциплін ОП, брати участь у конкурсах науково-дослідних робіт студентів. 5. Посилити роботу щодо формування контингенту студентів за другим рівнем на основі впровадження нових форм профорієнтаційної роботи з потенційними абітурієнтами. 6. Розширити практику участі студентів у виконанні науково-дослідних робіт у межах освітньо-наукових програм і проєктів випускової кафедри.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

ОП має значний рівень узгодженості із якісними характеристиками за під критеріями 4.3, 4.4 і 4.5. До того ж, враховуючи певну узгодженість за під критеріями 4.1, 4.2, релевантність фактів і їх контексту, а також різну вагомість окремих підкритеріїв, ОП та освітня діяльність за цією програмою загалом відповідають Критерію 4 з недоліками, що не є суттєвими.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

За результатами проведеної акредитації, ЕГ з'ясовано, що в СНАУ форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня ОП «Економіка місцевого розвитку» регламентовано «Положенням про організацію освітнього процесу в Сумському національному аграрному університеті» (<https://bit.ly/39GmSic>) та визначені Освітньо-професійною програмою для підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю 051 «Економіка» ОП «Економіка місцевого розвитку» (<https://bit.ly/3CMzukur>). Згідно з ОПП для підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю 051 «Економіка» ОП «Економіка місцевого розвитку», оцінювання рівня досягнення ПРН здобувачами проводиться у формі [поточних опитувань, тестового контролю, презентацій індивідуальних завдань, звітів командної роботи, звітів з практики, соціально-економічних проєктів розвитку економічних систем різного рівня] (<https://bit.ly/3CMzukur>), а також у формі підсумкового контролю – екзаменів та заліків з урахуванням накопичених балів поточного контролю. Підсумковий контроль проводиться в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою (силабусом) (<https://bit.ly/3F1ZVo5>) та у встановлені навчальним планом і графіком навчального процесу терміни (<https://bit.ly/3ijtAPX>; <https://bit.ly/3kQVzID>). Оцінювання рівня досягнення ПРН в СНАУ здійснюється за рейтинговою шкалою (прохідні бали від 60 до 100) та за конвертаційною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Під час зустрічей ЕГ з гарантом та академічним персоналом, було з'ясовано, що основна інформація щодо контрольних заходів та критеріїв їх оцінювання доводиться до відома здобувачів на першому занятті з дисципліни і є доступною в силабусах (<https://bit.ly/3F1ZVo5>). Зокрема, Терещенко С. І. зазначила, що здобувачі отримують всю необхідну інформацію стосовно ОП та організаційних питань, форм та методів навчання, робочих програм дисциплін та ін. на настановних зборах з представниками деканату та кафедри

на початку навчання. Разом з тим, Терещенко С. І. та Ковбаса О. М. зазначили, що кожен викладач на першому занятті з дисципліни інформує здобувачів щодо основних контрольних заходів та критеріїв оцінювання, які зазначені в силабусах. Це було підтверджено ЕГ під час зустрічі зі здобувачами. Вони вказали, що форми контрольних заходів та критерії їх оцінювання є чіткими та зрозумілими. Здобувачі підтвердили, що інформацію про поточні та контрольні навчальні заходи також отримують через групи, створені в мережах, зокрема в Viber, а також в системі Moodle. Під час зустрічі з академічним персоналом, було встановлено, що робочі програми навчальних дисциплін оновлюються щорічно (зокрема це було зазначено Пилипенко Н. М.).

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

В ході акредитаційної експертизи, ЕГ було встановлено, що форми атестації здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за ОП «Економіка місцевого розвитку» в СНАУ відповідають вимогам Стандарту вищої освіти за спеціальністю 051 «Економіка», затвердженого та введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України 04.03.2020 р. № 382 (<https://bit.ly/39E9mM9>). Згідно з Освітньо-професійною програмою для підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю 051 «Економіка» ОП «Економіка місцевого розвитку», [атестація випускників освітньо-професійної програми «Економіка місцевого розвитку» спеціальності 051 «Економіка» проводиться у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи та завершується видачею документу встановленого зразка про присудження ступеня магістра з присвоєнням кваліфікації: магістр з економіки місцевого розвитку) (<https://bit.ly/3CMzukur>), що повністю відповідає вимогам Стандарту. Про рівномірність розподілу студентів за науковими керівниками свідчить Наказ «Про закріплення студентів за науковими керівниками» (<https://bit.ly/3mhHp2H>).

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Основним документом, який визначає правила проведення контрольних заходів, забезпечує об'єктивність екзаменаторів, процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначає порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження є «Положення про організацію освітнього процесу в Сумському національному аграрному університеті» (<https://bit.ly/39GmSic>). Форми оцінювання визначаються також в описі ОП (<https://bit.ly/3CMzukur>) та в силабусах (<https://bit.ly/3F1ZVo5>). Основним документом, який регулює процедури запобігання та вирішення конфліктних ситуацій, а також правила академічної етики є «Кодекс академічної етики» (<https://bit.ly/3mwIncU>). Правила проведення контрольних заходів чіткі, зрозумілі та доступні для всіх учасників освітнього процесу. Графік проведення сесії затверджується деканом факультету Строченко Н. І. і доводиться до відома усіх учасників освітнього процесу на даній ОП не пізніше, ніж за місяць до початку сесії. Задля уникнення конфліктних ситуацій та моментів необ'єктивності екзаменаторів, контрольні заходи в СНАУ проводяться з відео фіксацією та записом, який потім передається до відділу якості, що підтвердив гарант на зустрічі з ЕГ. Також Ковбаса О. М. та Пилипенко В. В. зазначили, що конфліктних ситуацій та необ'єктивності екзаменаторів на даній ОП не було, оскільки СНАУ орієнтується на превентивні заходи, зокрема шляхом доведення до відома здобувачів всієї інформації стосовно контрольних заходів та оцінювання. На зустрічі ЕГ зі здобувачами, вони зазначили, що правила проведення контрольних заходів для них зрозумілі, моментів необ'єктивності екзаменаторів та необхідності перескладання не було. Також, стосовно інформації поданої в скарзі, було з'ясовано, що здобувачів так само чітко інформували про терміни подання звітів за результатами проходження практики і вони вже подали їх на кафедру, а захист планується на жовтень (з'ясовано під час фокус-груп та резервної зустрічі). Під час зустрічей ЕГ з гарантом, академічним персоналом, здобувачами та студентським самоврядуванням, допоміжними (сервісними) структурними підрозділами, було встановлено, фактів конфліктів за даною ОП не виявлено.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

До основних нормативних документів, які забезпечують чіткі та зрозумілі політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності в СНАУ належать: Кодекс академічної доброчесності (<https://bit.ly/2ZMGqQB>); Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в Сумському НАУ (<https://bit.ly/39TGqQc>); Положення про порядок перевірки академічних текстів на унікальність (<https://bit.ly/39P59Wc>). Політика Сумського національного університету у сфері забезпечення якості освіти у відповідності до «Стандартів та положень щодо забезпечення якості у сфері вищої освіти європейського простору» (<https://bit.ly/3uoLuFJ>) Положення про Раду із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти Сумського національного аграрного університету (<https://bit.ly/2Y1llzv>) Кодекс академічної етики

(<https://bit.ly/3mwIncU>). В США активно популяризують академічну доброчесність (<https://bit.ly/3F3axTT>; <https://bit.ly/3oiZYGd>; <https://bit.ly/2XYPu3V>; <https://bit.ly/3zVOcDX>). Також інформація щодо необхідності дотримання політики академічної доброчесності наведено робочих програмах дисциплін (силабусах) (<https://bit.ly/3F1ZVo5>) і озвучується викладачами здобувачам на перших заняттях з дисциплін, про, що, зокрема, було зазначено гарантом ОП на зустрічі з ЕГ. США бере участь у міжнародному проєкті «Academic IQ» (Академічна доброчесність у системі внутрішнього забезпечення якості освіти в університетах) (<https://bit.ly/3gnnyvR>, <https://bit.ly/3kUQ1LN>). В США функціонує Комісія з академічної етики (<https://bit.ly/3zjjkTM>). Технологічними інструментами, які використовують в США для протидії порушення академічній доброчесності є: Unicheck (unicheck.com) (договір №29 від 25.03.2019 року) та StrikePlagiarism.com (договір № 18-3-3 від 18.03.2019 року). Під час зустрічей ЕГ зі здобувачами, з'ясовано, що інформацію щодо умов дотримання академічної доброчесності під час написання кваліфікаційної роботи їм надавали наукові керівники під час перших зустрічей. Під час зустрічей з керівництвом, гарантом, здобувачами, академічним персоналом, органами студентського самоврядування, адміністративним персоналом та допоміжними (сервісними) структурними підрозділами ЕГ було підтверджено, що політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності в США є чіткими та зрозумілими, а також послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації даної ОП. За час існування ОП прикладів порушення умов академічної доброчесності не було, однак санкції за порушення академічної доброчесності прописані в Кодексі академічної доброчесності (<https://bit.ly/2ZMGqQB>), а також реалізуються згідно з ч. 6 ст. 42 Закону України «Про освіту» (<https://bit.ly/3jkhkST>).

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

ЕГ вважає, що до сильних сторін та позитивних практики США стосовно контрольних заходів, оцінювання здобувачів вищої освіти та дотримання академічної доброчесності на даній ОП можна віднести: чіткість та зрозумілість форм контрольних заходів та критеріїв оцінювання здобувачів вищої освіти, інформація про які оприлюднюється заздалегідь; відповідність форм атестації здобувачів вищої освіти вимогам Стандарту вищої освіти за спеціальністю 051 «Економіка» для другого (магістерського) рівня; доступність чітких та зрозумілих правил проведення контрольних заходів для здобувачів; наявність нормативного регулювання механізмів оскарження та перескладання здобувачами результатів контрольних заходів та врегулювання можливих конфліктних ситуацій; наявність чітких та зрозумілих політики, стандартів і процедур дотримання академічної доброчесності в ЗВО.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

ЕГ рекомендує: 1. Продовжувати популяризувати принципи академічної доброчесності серед усіх учасників освітнього процесу; 2. Формувати політику нульової лояльності до недотримання академічної доброчесності.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

ОП загалом відповідає визначеному критерію. Експертна група визначила як сильні сторони ОП, так і певні слабкі сторони, які описані вище. Однак зазначені недоліки не є суттєвими та не ускладнюють процес проведення контрольних заходів, оцінювання здобувачів вищої освіти та дотримання академічної доброчесності на ОП.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Експертна група констатує, що освітній процес за ОП забезпечується у відповідності до ліцензійних вимог науково-педагогічними працівниками. Аналіз кадрового складу (Таблиця 2 Відомостей про самооцінювання), інформації про НПП групи забезпечення, науково-педагогічних працівників, що викладають на ОП «Економіка місцевого розвитку» (Додаток 1. Інформація про склад групи забезпечення по спеціальності 051 «Економіка», а також науково-педагогічних працівників, що викладають на ОП «Економіка місцевого розвитку» - їх відповідність п.38 Ліцензійних умов, долучені до справи ("Запити та відповіді") загалом засвідчує достатній рівень відповідності академ.

кваліфі-ї НПП тим ОК, які вони викладають на ОП. Підтвердж-м цього є наявні дипломи про вищу освіту, дипломи про наукові ступені, а також атестати про вчені звання та дипломи підвищ. кваліфі-ї або сертифікати стажувань. Під час інтерв'ювання здобувачі дали високу оцінку професійним якостям своїх викладачів. Зокрема здобувачі ОП “Економіка місцевого розвитку” визначили лекції та практичні заняття доц. Ковбаси О.М., проф. Медвідь В.Ю., ст. викл. Харченко Т.О. ЕГ зазначає, що кваліфікація викладачів (<https://eim.snau.edu.ua/kafedri/ekonomiki/tereshhenko-svitlana-ivanivna/>) відповідає цілям та програмним результатам навчання на ОП «Економіка місцевого розвитку». Стосовно інформації поданої в скарзі: д.е.н, доц. Стоянець Н.В. викладає дисципліну “Інвайронментальна економіка”, тема докторської роботи “Управління сталим розвитком аграр. сектору економіки”, має статті Scopus за тематикою викладання дисципліни “Sustainable development of the Ukrainian agrarian sector” та ін. (Додаток 1. Інформ. про склад групи забезпечення по спеціал.051 «Економіка», а також НПП, що викладають на ОП «Економіка місцевого розвитку» - їх відповідь-ть п.38 Ліценз.умов, долучені до справи (“Запити та відповіді”), Під час зустрічі з НПП ЕГ було визначено, що доц. Дяченко О.В. викладає дисципліну “Ділова іноземна мова”, має навч.-метод. публікації “Ділова англійська мова і професійна комунікація”, має сертифікат зі знання англійської мови (Кембридж, Великобританія). Доц. Пізняк Т.І. викладає дисципліну “Економіка та організація міського господарства”, має кваліфікацію “Економіст по бухгалтерському обліку та фінансам”, к.е.н. за спеціал. “Економіка природокористування та охорони навколишнього середовища”, звання доцента кафедри теоретичної та прикладної економіки, пройшла стажування за програм. “Економіко-правова парадигма розвитку сучасного суспільства”, має підготовлені публікації за тематикою дисципліни. Варто зазначити, що в результаті зустрічі з НПП (д.е.н, доц.Стоянець Н.В.; к.е.н, доц.Сухоставець А.І.; к.е.н, доц.Башлай С.В.; к.е.н, доц. Пилипенко В.В.; к.е.н, доц. Ковбаса О.М.; к.е.н, доц.Ковальова О.М.; д.е.н, доц., зав. кафедри економіки та підприємництва Терещенко С.І.; к.е.н, доц. Пізняк Т.І.) та аналізу кадрового складу, ЕГ визначила, що, кваліфі-я викладачів уможливорює досягнення цілей та ПРН на ОП “Економіка місцевого розвитку”.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Експертна група встановила, що конкурсний відбір викладачів в СНАУ здійснюється відповідно до Порядку проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників та укладання з ними трудових договорів (контрактів) (<https://bit.ly/ziDbucV>), де визначені критерії відбору на відповідні посади НПП. Прозорість процедури конкурсного відбору викладачів підтверджено під час інтерв'ю з НПП, адміністрацією СНАУ. Конкурсний добір викладачів проводиться у відповідності до процедури відбору професійних кадрів Порядку проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників та укладання з ними трудових договорів (<https://bit.ly/ziDbucV>). Під час підписання трудового договору із НПП висувається наступний перелік вимог та критеріїв відбору до претендентів на заміщення посад: були опубліковані наукові статті у наукових виданнях, що індексуються у базах Scopus та WoS; були опубліковані наукові статті у фахових наукових виданнях; виконується наукова робота за конкретною формалізованою тематикою або науковим напрямком кафедри; публікуються підручники, навчальні посібники, монографії; участь у наукових конференціях як мінімум 2 рази на рік; здійснюється керівництво науковою роботою здобувачів ВО із відповідною публікацією матеріалів досліджень; розробка електронних навчальних матеріалів в тому числі іноземними мовами; участь у програмах підвищення кваліфікації з отриманням відповідного сертифіката; своєчасне проходження підвищення кваліфікації у повному обсязі; заняття конкретною навчальною, методичною та організаційною роботою. Процедура конкурсного відбору завершується підписанням контракту, який передбачає виконання регламентованих обов'язків. У результаті зустрічей з НПП виявлено, що процедури конкурсного добору викладачів є прозорими та дозволяють забезпечити необхідний рівень професіоналізму претендентів відповідно до їх академічної кваліфікації за дисциплінами ОП. Стосовно інформації поданої в скарзі, було з'ясовано на резервній зустрічі з гарантом та деканом факультету: було підтверджено інформацію щодо прозорості конкурсного відбору, деканом наведено приклад про не оголошення конкурсу на посаду старшого викладача, яка складає 0,7 ставки (ст. викл. Забара А.М., працювала по заяві до оголошення конкурсу) та не відповідає 1 штатній одиниці. Також наведено приклад доц. Пилипенка Н.М. та доц.Стухоставець А.М., які працювали за заявою до оголошення конкурсу також, оскільки на період проведення конкурсу повинно бути не менше двох статей, проіндексованих у Scopus. Можна зробити висновок, що необхідний рівень професіоналізму викладачів ОП забезпечується ліцензійними умовами та умовами оголошеного конкурсу, які постійно підвищують професійний і науковий рівень.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

Стратегічними партнерами СНАУ, що залучені до реалізації освітнього процесу на ОП є представники державних органів управління та бізнес-структур (стейкхолдери): Коломієць А. М. (староста Томашівського старостинського округу Коровинської ОТГ), Рябокони І.І. (засновник СФГ, член ГО «Платформа розвитку громад»), Степаненко О. В. (староста Косівщинського старостівського округу Степанівської ОТГ), Пищик В. М. (головний спеціаліст сектору енергоменеджменту департаменту інфраструктури міста Сумської міської ради), Деревицька О. Є. (спеціаліст Департаменту розвитку інфраструктури Сумської ОДА), Провозьон С. П. (Начальник автотранспортної групи ЗТС УДСН), Бересь Т. І. (директор Сумського обласного центру соціально-психологічної допомоги), Павленко С. О. (фахівець сектору внутрішнього аудиту АТ «Укрпошта»), Губар О. К. (Голова Ямпільської селищної ради), Кузьменко С. В. (заступник голови Ямпільської селищної ради), Піргова І. (радник Голови Ямпільської селищної ради), Медвідь В. Ю. (д.е.н., проф., заступник голови Сумської ОДА), Чечіль О. С. (заступник директора Центру підготовки та перепідготовки державних службовців Сумської ОДА), Бутова О. (депутат Путивльської міської ради), Сокол В. М. (голова Шосткинської районної ради), Сотников Л. (начальник відділу фінансів, економічного розвитку та

інвестицій Зноб-Новгородської ОТГ), Шелудько Н. (секретар Андріяшівської сільської ради) (протокол протокол №1 від 16.03.2021 р., <https://bit.ly/3gZ29dO>). Залучення роботодавців до перегляду ОП «Економіка місцевого розвитку» відбувається шляхом залучення роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу за різними напрямками: широке залучення роботодавців до експертного оцінювання ОП та НП підготовки; розробка ОП у частині визначення цілей програм, ПК та ПР навчання за даною ОП, корегування змісту ОК, експертного оцінювання рівня підготовки випускників до професійної діяльності (<https://bit.ly/3gL9w8k>, <https://bit.ly/2Ww1xp2>), консультування відносно новітніх тенденцій розвитку спеціальності, збільшення кількості баз переддипломних практик здобувачів вищої освіти в громадах (<https://bit.ly/3zHUEyZ>).

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

Після зустрічі зі здобувачами ОП та роботодавцями, ЕГ виявлено, що СНАУ має практику залучення роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу, а також професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців до аудиторних занять. Для здобувачів даної освітньої програми були проведені наступні лекції. 1. В рамках викладання дисципліни «Стратегічне планування та програмування в економічному розвитку територій» на платформі Zoom відбулась лекція д.е.н., професора, заслуженого діяча науки і техніки України, професора кафедри економіки, підприємництва та бізнес-адміністрування Сумського державного університету Мельника Л.Г. на тему «Майбутнє в світлі промислових революцій: досвід ЄС і практика України» (<https://bit.ly/3mXN1Bc>). 2. Відбулась лекція експерта з питань організації публічних закупівель, к.е.н., доцента кафедри економіки та бізнесу Харківського національного університету будівництва та архітектури, члена громадської організації «Лабораторія креативних ідей» Халіни В.Ю. на тему " «Публічні закупівлі: теорія та практика»" (<https://bit.ly/3mPLpJx>). Наведену інформацію було підтверджено під час зустрічей зі здобувачами вищої освіти ОП «Економіка місцевого розвитку» та роботодавцями.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

Експертна група встановила, що СНАУ сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми та у співпраці з іншими. Головним документом, що визначає умови забезпечення професійного розвитку науково-педагогічних та педагогічних працівників, є Положення про організацію освітнього процесу в СНАУ (<https://bit.ly/3toooQw>) (розділ 12 п. 12.3) та Положення про організацію та проведення підвищення кваліфікації та стажування педагогічних працівників СНАУ (<https://bit.ly/3g1s1uc>), яким визначається порядок підвищення кваліфікації (стажування) науково-педагогічного персоналу університету. Для підвищення кваліфікації викладачі ОП мають можливість пройти курси підвищення кваліфікації Центру перепідготовки та підвищення кваліфікації СНАУ (<https://center.snau.edu.ua/>) згідно Положення про організацію та проведення підвищення кваліфікації та стажування педагогічних працівників СНАУ (<https://bit.ly/3zXPosQ>). ЗВО забезпечує підвищення кваліфікації (стажування) педагогічних і НПП не рідше, ніж один раз на п'ять років. НПП має право по бажанню обирати форми, види, суб'єктів підвищення кваліфікації, результати якої враховуються під час обрання на посаду. Науково-педагогічні працівники, що забезпечують ОП «Економіка місцевого розвитку», пройшли стажування та підвищення кваліфікації в провідних ЗВО України та за кордоном: 1. Доцент Башлай С.В. пройшов підвищення кваліфікації у Lublin, Republic of Poland, The cloud storage service for the online studying on the example of the Zoom platform (2020) (<https://bit.ly/3kWeErx>); курс «Створення інституцій місцевого економічного розвитку громад» (<https://bit.ly/38Fp3SK>), он-лайн курс «Місцевий економічний розвиток: виклики та інструменти» (<https://bit.ly/3h3UZ8a>), курс «Академічна доброчесність: онлайн-курс для викладачів» (2021 р.) (<https://bit.ly/3tePiZI>). 2. К.е.н., старший викладач Харченко Т.О. пройшла курс навчання «Сталий економічний розвиток громад в посткризовий період» (<https://bit.ly/3h6FEUc>). 3. К.е.н., доцент Пізняк Т. І. пройшла міжнародне стажування у Вищій школі управління і адміністрації в Опольо (Польща) (<https://bit.ly/2WV8b84>). 4. Доцент Пилюпенко Н.М. пройшла підвищення кваліфікації у «Саксонському центрі дидактики вищої освіти» (<https://bit.ly/3zPGTOR>), міжнародне стажування у Malopolska School of Public Administration University of Economics in Krakow. New and innovative teaching methods (2019) (<https://bit.ly/2WWtXIS>); міжнародне стажування у Huittinen, Finland. Educational system in Finland (2020) (<https://bit.ly/3n5RkdQ>). Результати спілкування з викладацьким складом (зустріч 3) свідчить про високий рівень вмотивованості викладачів щодо професійного зростання та набуття додаткових навичок та компетентностей.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

В СНАУ побудована система матеріального та морального заохочення викладачів до вдосконалення професійної майстерності. СНАУ стимулює розвитку викладацької майстерності шляхом стимулювання підвищення фаховості та розвитку викладацької НПП, що регламентується Статутом (<https://bit.ly/3indlSR>), Положенням про організацію та проведення підвищення кваліфікації та стажування педагогічних працівників СНАУ (<https://bit.ly/3g1s1uc>), Колективним договором зі змінами (<https://bit.ly/3csWXMX>, <https://bit.ly/3gcQwQi>) та Положенням про преміювання працівників СНАУ за публікацію наукових праць у виданнях, що індексуються в міжнародних наукометричних базах SCOPUS TA WEB OF SCIENCE (<https://bit.ly/2Sgwo6R>). Сприяння професійному розвитку

викладачів ОП становить цілісну систему. Починаючи із надання методичної допомоги і взаємодії на кафедрах, на рівні структурного підрозділу, переходить у систему тренінгової роботи, проведення практичних семінарів, наукових конференцій, круглих столів, підвищення кваліфікації, регулює процедуру стимулювання НПП за зразкове виконання своїх обов'язків та визначає особливості їх заохочення (матеріальне, подяки, нагороди), що було з'ясовано під час зустрічей з НПП. Підвищення кваліфікації (стажування) викладачів проводиться не рідше, ніж один раз на п'ять років, причому за викладачем на стажуванні зберігається середня заробітна плата. Заохочення розвитку викладацької майстерності представлене як матеріальними (преміювання) так і нематеріальними чинниками (подяка ректора, представлення співробітника до державних нагород та почесних звань тощо <https://bit.ly/3DOU6d6>). Щоб визначити кращих НПП було запроваджено рейтингову систему оцінки діяльності (<https://bit.ly/3iBVVlx>), регламентовану Положенням про організацію освітнього процесу в СНАУ (<https://bit.ly/3toooQw>). Під час проведення бесід з фокус-групами з числа науково-педагогічних працівників та адміністративного персоналу виявлено, що НПП поінформовані про можливості заохочення за продуктивну наукову, навчально-методичну та організаційно-виховну роботу та заохочуються адміністрацією університету.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

В СНАУ система розвитку педагогічної майстерності включає матеріальне та моральне заохочення. Процедура добору викладачів є прозорою та публічною. СНАУ має гарні практики (преміювання НПП за підготовку статей, що включені до міжнародних наукометричних баз даних, за підготовку і захист дисертацій, підготовку статей тощо). У ЗВО налагоджена система професійного розвитку викладачів через програми підвищення кваліфікації та участь у програмах мобільності викладачів та науковців, а також у фахових міжнародних програмах з підвищення кваліфікації науковців.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Відсутність практики залучення на постійній основі роботодавців, професіоналів-практиків, експертів галузі до проведення аудиторних занять за ОП «Економіка місцевого розвитку». Інформативність сайту кафедри про співпрацю зі стейкхолдерами є низькою. Інформація щодо академічної та/або професійної кваліфікації деяких викладачів не завжди є релевантною 5-річному терміну. ЕГ рекомендовано: 1. Сприяти залученню роботодавців, професіоналів-практиків, експертів галузі до проведення аудиторних занять за ОП на постійній основі. 2. Скорелювати професійну та/або академічну кваліфікацію викладачів ОП до ОК відповідними публікаціями для вичерпного підтвердження таких кваліфікацій. 3. Впровадити систему інформування викладачів і здобувачів вищої освіти про співпрацю зі стейкхолдерами, розробити графік зустрічей та розмістити на сайті кафедри. 4. Підвищити професійну активність викладачів кафедри, що забезпечують підготовку фахівців шляхом збільшення пунктів відповідності новим ліцензійним умовам.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

Рівень узгодженості ОП за якісними характеристиками підкритеріїв є достатнім для забезпечення досягнення програмних цілей і результатів навчання, а недостатнє залучення роботодавців до проведення практичних занять, недостатня публікаційна активність викладачів в сфері підготовки статей та навчально-методичних розробок за дисциплінами, що викладаються не є суттєвими недоліком, що дозволяє зробити висновок про відповідність ОП за критерієм 6 рівню В.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

ЕГ встановила, що рівень матер.-техн.бази є достатнім для реалізації навчання за ОП «Економіка місцевого розвитку» на основі онлайн ознайомлення з матер.-техн. базою, навч.-метод. забезпеченням, програмно-інформ. забезпеченням, що використовується під час реалізації даної ОП, представлених Гарантом та працівниками СНАУ. Стосовно

інформації поданої в скарзі, під час онлайн презентації було продемонст. бібліотеку СНАУ, яка, за словами робітн-в бібліотеки, знаходиться у п'яти корпусах Універс-ту, але головне частина - у корпусі факультету економіки та менедж-ту. ЕГ ознайом. онлайн з читальним залом, фондосховищем читальної зали, абонем-м навч.видань, який нараховує 90 тис примірників, читал.залою на 2 поверсі, конференц-залом бібл.(облад-м мультим-ю техн. та мобільними меблями). За словами робітників бібліотеки, усі послуги у бібліотеці є безкошт-ми, включаючи роботу з комп'ютерною технікою, доступ до міжнародних баз даних. Здобувачі даної ОП запевнили, що забезпечені навчальн.підручниками і мають доступ до електронної системи навч-ня та тестування на платформі MOODLE (<https://cdn.snau.edu.ua/moodle>). Також під час онлайн-презентації було продемонст. навч.аудиторії (108, 110, 111, 208, 209, 210, 215, 234 та ін., більшість з яких оснащені проекторами та мультимед.дошками), навч.-наукову лабораторію інформаційних технологій та дистанційного навчання (ауд. 215), кабінети для проведення практичних занять, приміщення кафедр факультету, деканат факультету економіки та менеджменту. Викладачі та здобувачі вищої освіти підтвердили, що забезпечені доступом до корпоративної пошти. Під час інтерв'ю викладачі підтвердили, що умови праці є достойними. Якість викладання дисциплін за ОП сприяє наявності мультимедійних пристроїв, укомплектованих персональними комп'ютерами аудиторій, які підключені до мережі Internet. Експертна група мала змогу ознайомитись онлайн зі спортивним комплексом та майданчиком, спортивними стадіонами, гуртожитком № 4, де проживають студенти факультету (перевірено кімнати гуртожитку, місця загального користування, плани евакуації, вогнегасники, протипожежну сигналізацію), їдальнею, медичним пунктом. Здобувачі ОП "Економіка місцевого розвитку" визначили, що користуються гуртожитками тільки під час сесії. Інформація про фінансово-економічну діяльність СНАУ (<https://bit.ly/3vgbkL3>). Перспективний план роботи СНАУ передбачає планування фінансових ресурсів, які забезпечують стратегією його розвитку відповідно до діючого Положення про організацію фінансово-господарської діяльності в СНАУ (<https://bit.ly/3cvdSOQ>). Під час інтерв'ю здобувачі ОП визначили матеріальне забезпечення на належному рівні, побажань щодо покращення освітнього середовища виявлено не було. Також задоволення рівнем матеріально-технічного забезпечення освітнього процесу підтверджують результати опитування здобувачів вищої освіти за ОП "Економіка місцевого розвитку", які проведені анонімно за допомогою платформи Moodle та оприлюднені на сайті Сумського НАУ (<https://bit.ly/3nSoDOS>).

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

У контексті забезпечення інформаційними ресурсами, СНАУ надає безоплатний доступ до ОС, дистанційний процес навчання забезпечує сформоване віртуальне ОС (на платформі Moodle (<https://cdn.snau.edu.ua/moodle>)). З метою удосконалення доступу здобувачів вищої освіти до дистанційних умов навчання, особливо в умовах глобальної пандемії, на факультеті у 2021 році відкрита навчально-наукова лабораторія інформаційних технологій дистанційного навчання. На території університету наявні зони вільного доступу до мережі Wi-Fi. В СНАУ надається доступ до міжнародних наукових баз даних Scopus та Web of Science за кошти бюджету. За словами завідувача науково-дослідної частини, здобувачі можуть безкоштовно перевіряти свої дисертаційні дослідження на антиплагіат безкоштовно, використовуючи програму UNICHECK. Для задоволення потреб та інтересів здобувачів вищої освіти у ОС СНАУ активно працює студентське самоврядування (<https://bit.ly/3vixAUp>), яке представляє та захищає інтереси здобувачів. Функціонує профспілка студентів та аспірантів (<https://bit.ly/3v8yUtf>), створені «Скриньки довіри». Проводяться опитування (анкетування) та обговорення потреб та інтересів здобувачів вищої освіти (<https://bit.ly/3zKmhYq>). Ця інформація була підтверджена на зустрічах зі здобувачами вищої освіти ОП "Економіка місцевого розвитку" та викладачами.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Враховуючи можливості дистанційної акредитаційної експертизи, будь-якої фізичної небезпеки для життя та здоров'я здобувачів, що навчаються за ОП «Економіка місцевого розвитку», не було виявлено. В приміщеннях СНАУ працює охорона та система перепусток, що виключає доступ стороннім особам до приміщень. На базі СНАУ працює психологічна служба, яка займається забезпеченням адаптивного, комфортного та безпечного освітнього простору для молоді, збереженням і укріпленням психологічного здоров'я, здійсненням психолого-педагогічної підтримки по становленню і розвитку особистості здобувача вищої освіти (<https://bit.ly/2ToKfso>). Здобувачі вищої освіти даної ОП зазначили, що не мали потреби у зверненні до психологічної служби. Експертна група пересвідчилась під час онлайн огляду матеріально-технічної бази Університету, що у разі необхідності в СНАУ функціонує медичний пункт (Гуртожиток №3), в якому є можливість отримати невідкладну медичну допомогу. У СНАУ безпечність ОС для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти забезпечується шляхом додержання нормативно-правових актів, а також за допомогою взаємодії підрозділів університету з охорони праці, експлуатаційно-технічної служби, медичного пункту, психологічною службою.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Механізми освітньої, організаційної, інформаційної та консультативної підтримки здобувачів на ОП «Економіка місцевого розвитку» реалізують відповідні структурні підрозділи університету: деканат, кафедри факультету, наукова бібліотека, центр дистанційного навчання, навчальний і міжнародний відділ У процесі інтерв'ю, здобувачі підтвердили студентоцентризований підхід у комунікації з боку випускової кафедри. Організаційна підтримка здійснюється через відповідні правила безпечності освітнього середовища для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, передбачені Концепцією освітньої діяльності СНАУ (<https://bit.ly/3gcPa6Z>). Підтримка освітнього процесу забезпечується шляхом доступу до дистанційних курсів у середовищі Moodle (<https://cdn.snau.edu.ua/moodle>) та ресурсів бібліотеки, on-line матеріалів (<https://bit.ly/357fBFY>, <https://bit.ly/3iAuA3c>, <https://bit.ly/3zg5HQe>). Інформаційна підтримка реалізується через оприлюднення інформації щодо ОП «Економіка місцевого розвитку» на сайтах університету (<https://snau.edu.ua>) та факультету економіки та менеджменту (<https://eim.snau.edu.ua>), на сторінці ОП «Економіка місцевого розвитку» (<https://bit.ly/3kTneYc>); через соціальні мережі, зокрема сторінку ФЕМ і кафедри економіки та підприємництва у Facebook (<https://www.facebook.com/FEMSNAU>, <https://www.facebook.com/economicSNAU>). Здобувачі ВО даної ОП на відкритій зустрічі підтвердили, що можуть отримати консультації з питань професійної діяльності у НПП, консультації юриста, консультації психолога тощо. Для забезпечення соціальної підтримки здобувачів ВО діє профспілка студентів та аспірантів (<https://bit.ly/3v8yUtf>).

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

Інфраструктура СНАУ забезпечує достатні умови для реалізації права на освіту всіх здобувачів. У процесі презентації матеріально-технічної бази гарантом ОП було показано, що в корпусах є пандуси та інше обладнання, яке полегшує переміщення осіб з особливими освітніми потребами територією університету. Серед здобувачів вищої освіти за ОП "Економіка місцевого розвитку" особи з особливими потребами не навчаються. Проте, якщо виникне дана ситуація, для забезпечення доступності навчальних приміщень для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення було розроблено комплекс заходів, які передбачаються в «Концепції освітньої діяльності Сумського національного аграрного університету» та «Положенні про організацію інтегрованого навчання осіб з особливими освітніми потребами у СНАУ» (http://docs.snau.edu.ua/documents/education/n_docs/Polojennya_OOP4758.pdf), а саме встановлено пандуси в корпусах і гуртожитках, заняття для таких груп повинні плануватися на перших поверхах корпусів, супровід (надання допомоги) особам з інвалідністю та ін. Вступ до університету таких осіб регламентовано у Правилах прийому до Сумського НАУ, які розміщені на офіційному веб-сайті університету (<https://bit.ly/3gjBcQI>).

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

Експертна група визначає, що у СНАУ створена чітка і зрозуміла процедура вирішення конфліктних ситуацій. Перш за все, вони регулюються Статутом (<https://bit.ly/3indlSR>), Кодексом академічної етики (<https://bit.ly/3x82mRv>), Положенням про організацію освітнього процесу (<https://bit.ly/3toooQw>), Концепцією освітньої діяльності (<https://bit.ly/3gcPa6Z>), Наказом про запобігання та протидію корупційним проявам і зловживанням в період проведення контрольних заходів у СНАУ (<https://bit.ly/3vfkSkE>). Зокрема, адміністрація СНАУ у процесі інтерв'ю наголосила, що у більшості випадків будь-які питання вирішуються неформальним шляхом, у процесі прямої комунікації зі здобувачами, звернули увагу на необхідність профілактики конфліктних ситуацій. Самі здобувачі вищої освіти наголосили про відкритість НПП, керівників структурних підрозділів до діалогу і запевнили, що не стикалися з проявами корупції чи дискримінації протягом навчання. Політика та процедури врегулювання конфліктних ситуацій реалізується адміністрацією СНАУ разом із психологічною службою (<https://bit.ly/2ToKfso>, <https://bit.ly/3wffRia>), існує гаряча лінія, а також здійснюється перевірка і облік звернень учасників освітнього процесу через «Скриньку довіри». Процедуру врегулювання конфліктних ситуацій, пов'язаних з корупцією, регулюють Антикорупційна програма (<https://bit.ly/2RKlMwJ>, <https://bit.ly/2RKJl34>). Процедури врегулювання конфліктних ситуацій, пов'язаних із сексуальними домаганнями та дискримінацією, здійснюються на основі Положення про попередження та протидію сексуальним домаганням та дискримінації у СНАУ (<https://bit.ly/3vdJ7Vk>). Здобувачі вищої освіти на зустрічі зазначили, що випадків виникнення конфліктних ситуацій з приводу сексуальних домагань, дискримінації та корупції в межах освітньої програми «Економіка місцевого розвитку» не було.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

Рівень матеріально-технічної бази є достатнім для реалізації навчання за ОП «Економіка місцевого розвитку». У СНАУ надається доступ до міжнародних наукометричних баз даних Scopus та Web of Science. Створена чітка і зрозуміла процедура вирішення конфліктних ситуацій. Санітарно-технічний стан приміщень, навчальних аудиторій відповідає вимогам чинних норм і правил експлуатації. Заклад вищої освіти забезпечує достатню освітню,

організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

ЕГ рекомендує: 1. Розвивати віртуальне навчальне середовище та удосконалити інструменти онлайн освіти. 2. Постійно оновлювати бібліотечні фонди новітньою іноземною науковою фаховою літературою, навчально-методичними виданнями, які відповідають змісту ОП.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Університет забезпечує належний рівень матеріально-технічної бази, забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, безпечні умови навчання та викладання, для досягнення цілей, визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання. СНАУ забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами. Відсутність скарг та конфліктних ситуацій щодо освітнього середовища та матеріальних ресурсів може додатково свідчити про ефективну політику започаткування та розвитку ОП. Враховуючи певні недоліки, ОП «Економіка місцевого розвитку» достатньо відповідає Критерію 7.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

ЕГ визначає, що згідно із визначеною загальноуніверситетською політикою та процедурами внутрішн. забезп-ня якості вищої освіти, що діють в СНАУ розроблено ряд положень: Положенням про ОП у СНАУ (<https://bit.ly/3gjO8pC>), Положення про систему забезп-я якості ВО (http://docs.snau.edu.ua/documents/education/quality/polojennya_yakist_osvity.pdf), Положення про Раду із забезпечення якості освітньої діяльності та якості ВО СНАУ (<https://snau.edu.ua/wp-content/uploads/2019/11/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6-%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D1%80%D0%B0%D0%B4%D1%83-%D1%96%D0%B7-%D0%B7%D0%B0%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D1%8F%D0%BA%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96-%D0%B3%D0%BE%D1%82.pdf>). Відповідно до Положення про освітні програми у СНАУ (<https://bit.ly/3gjO8pC>), ОП щорічно оновлюють у частині всіх комп-в, крім цілей і ПРН. Діючу, затверджену, ОП переглядають щонайменше 1 раз у терміни її дії не пізніше ніж за 1 семестр до її завершення. Згідно з Положенням про проектні групи та групи забезпечення з розроблення і супроводження ОП у СНАУ (<https://bit.ly/3goBUwd>), проектна група повинна складатися з наук.-педаг-х або НП, які працюють в універ. за основним місцем роботи та мають кваліф. відповідно до спеціал. і не входять (входили) до жодної проек. групи універ. або іншого ЗВО в поточному семестрі. Для ОС магістра у складі повинні бути не менш як 3 особи, які мають наук. ступінь та вчене звання, з них один доктор наук та/або проф. Розроб-но Рекомендації до розбудови системи забезпеч-я якості (https://snau.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/FTZ_uvs_webA4_final.pdf), Розпорядження про склад груп для проведення внутрішнього аудиту ОП (<https://snau.edu.ua/wp-content/uploads/2020/12/%D0%A0%D0%BE%D0%B7%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%8F%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%E2%84%96-133-%D0%B2%D1%96%D0%B4-1.12.2020.pdf>). ЕГ під час зустрічей було з'ясовано, що всі здобувачі мають можливість надавати свої пропоз-ї щодо змісту проекту ОП. Задля вивчення якості підготовки здобувачів даної ОП у СНАУ систем-о проводяться опитування стосовно задоволен-ті якістю ОП, результати опитування здобувачів за ОП проведені анонімно за допомогою платф.Moodle та оприлюднені на сайті СНАУ (<https://bit.ly/3nSoDOS>). 27.02.2020 року відбулось обговорення ОП зі стейкх-ми щодо впровадження ОП ([blob:https://office.naqa.gov.ua/f77431cf-6835-4d85-bfoe-9569385cc50f](https://office.naqa.gov.ua/f77431cf-6835-4d85-bfoe-9569385cc50f)), зокрема, було висловлено пропозиції щодо форм-я компетенцій для оцінки інвест-ї привабливості сільської території. Під час зустрічі з гарантом ОП було визначено, що останнє удоск-ня ОП через її модернізацію проводилося в березні 2021 р. (протокол №1 від 16.03.2021 р. (протокол №1 від 16.03.2021 р., <https://bit.ly/3gZ29dO>). Зокрема (щодо інформації у скаргі), робот-ми було запропон. при підготовці фахівців збільшити обсяг часу для вивч. дисциплін фах-го спрямування, при затверд. тематики кваліф-х робіт макс. враховувати актуальні соц.-економ. проблеми розвитку громад, особливо в сільській місцевості.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Під час проведення акредитації було виявлено, що здобувачі вищої освіти залучені до моніторингових процедур та перегляду освітньої програми «Економіка місцевого розвитку» у вигляді їх участі в опитуваннях (анкетування), які проведені анонімно за допомогою платформи Moodle та оприлюднені на сайті СНАУ (<https://bit.ly/3nSoDOS>). Під час перегляду результатів опитування та спілкування зі здобувачами (<https://bit.ly/3nSoDOS>) було виявлено, що пропозиції здобувачів беруться до уваги під час перегляду ОП. Експертною групою під час зустрічей з гарантом ОП, здобувачами вищої освіти, роботодавцями та стейкхолдерами було визначено, що перегляд ОП «Економіка місцевого розвитку» проводиться щорічно. 16.03.2021 року на факультеті економіки і менеджменту СНАУ відбулося засідання експертної ради роботодавців та стейкхолдерів з обговорення ОП «Економіка місцевого розвитку», ініційованого кафедрою економіки та підприємництва (протокол №1 від 16.03.2021 р., <https://bit.ly/3gZ29dO>). Участь в обговоренні щодо модернізації ОП «Економіка місцевого розвитку» взяли викладачі факультету економіки і менеджменту СНАУ, представники державних органів управління та бізнес-структур (стейкхолдери) та здобувачі вищої освіти даної ОП (<https://bit.ly/3gEmVPq>). Удосконалення ОП передбачало: введення ОК «Методологія наукових досліджень та підтримання принципів академічної доброчесності»; було змінено форми подання та переліку вибіркового освітніх компонентів та розширено цикл вибіркового компонент за рахунок освітніх компонент, спрямованих на розвиток фахових компетентностей. Експертна група визначила, що під час обговорення освітньої програми було внесено пропозицію стосовно об'єднання деяких дисциплін (<https://bit.ly/3yHQki5>): скорочення кількості освітніх компонент та об'єднання курсів "Основи місцевого розвитку" та "Економіка розвитку сільських територій". Під час резервної зустрічі здобувачі вищої освіти внесли пропозицію посилити наукову складову ОП «Економіка місцевого розвитку».

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

В СНАУ розроблено Положення про експертні ради роботодавців СНАУ (snau.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6-%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%BD%D1%83-%D1%80%D0%B0%D0%B4%D1%83-%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D0%B2%D1%86%D1%96%D0%B2-2.pdf), відповідно до якого Експертні ради роботодавців здійснюють експертне оцінювання освітніх програм та навчальних планів підготовки в частині визначення їх актуальності вимогам ринку праці з урахування сучасних галузевих особливостей, можливостей працевлаштування, наявності необхідного обсягу практичної підготовки. ЕГ визначає, що роботодавці залучені до процесу перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери, про що свідчать результати зустрічі із роботодавцями; експертна оцінка роботодавців щодо програмних результатів навчання підтверджується наданими рецензіями (<https://bit.ly/3jItvqc>; <https://bit.ly/3jJzhrK>; <https://bit.ly/3tcYJsN>; <https://bit.ly/3ngNX3R>). Відповідно до отриманих пропозицій ОП 2021 року було збільшено обсяг часу для вивчення дисциплін фахового спрямування, при затвердженні тематики кваліфікаційних робіт було враховано актуальні соціально-економічні проблеми розвитку громад, особливо в сільській місцевості (протокол №1 від 16.03.2021 р. <https://bit.ly/3gZ29dO>). Було з'ясовано, що роботодавці залучаються до освітнього процесу шляхом проведення спільних конференцій та круглих столів. Зокрема, на резервній зустрічі роботодавці зазначили про давню співпрацю з викладачами кафедри економіки та підприємництва СНАУ, про міцні наукові контакти у вигляді спільних монографій, підручників, міжнародних проєктів, залучення практиків та представників громад при запровадженні ОП «Економіка місцевого розвитку». Стосовно інформації поданої в скарзі: запропоновано додати дисципліну «Маркетинг та брендинг територій» з огляду на важливість навчання представників громад, місцевого розвитку презентувати себе, доводити актуальність та важливість. Також за пропозицією Лактіонової С.А. (зав. каф., Донецький національний університет ім. В. Стуса) було введено тренінг «Розробка проєкту місцевого розвитку» та «Прикладні інформаційні системи в громадах». Робота щодо залучення роботодавців до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнерів є систематичною, про що свідчать надані рецензії на ОП, відгуки здобувачів вищої освіти та самих роботодавців.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

Експертною групою під час зустрічей було виявлено, що СНАУ здійснює моніторинг кар'єрного шляху випускників, аналіз та збір інформації щодо кар'єрного шляху випускників ОП проводиться гарантом та випусковою кафедрою. Відповідно до Положення про опитування стейкхолдерів освітньої діяльності у Сумському національному аграрному університеті (<https://bit.ly/2Tmk9We>) здійснюється опитування випускників 1-5 років після випусків щодо якості набутих компетентностей та відповідності їх реальним потребам ринку, готовність брати участь в покращенні та перегляді ОП як стейкхолдерів. За освітньою програмою «Економіка місцевого розвитку» випуск буде лише у 2021 році, тому опитування випускників даної програми не проводилось. Також, особливістю ОП «Економіка місцевого розвитку», є те, що здобувачі вищої освіти працевлаштовані в органах місцевого самоврядування і не потребували проведення заходів із підтримки щодо працевлаштування.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Експертна група визначає, що система забезпечення якості СНАУ забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі. Так, при здійсненні процедур моніторингу забезпечення якості ОП «Економіка місцевого розвитку» були переглянуто та модернізовано ОП, враховано та внесено пропозиції щодо оптимізації співвідношення обов'язкової та вибіркової частини, а також враховано особливості формування НП на 2021-2022 н. р. (наказ ректора №12-к від 18.01.2021 року). В результаті було змінено процедуру вибору циклу вибіркового ОК здобувачами ВО, тобто вибіркові ОК структуровано та подаються списком в ОП, усі вибіркові ОК ОП - становлять 5 кредитів ЄКТС, що дозволяє обирати ОК, які пропонуються на інших рівнях вищої освіти, відповідно до Концептуальних засад гуманітарної складової підготовки фахівців у СНАУ (<https://cutt.ly/CWW6zEa>) розширено можливості вибору ОК загальної підготовки здобувачами ВО. Внесені зміни до ОП, розглядалися на Раді із забезпечення якості освіти СНАУ (протокол №4 від 08.06.2021 р.) Крім цього, на зустрічі було визначено, основними труднощами, з якими зіштовхнулися в процесі запровадження системи внутрішнього забезпечення якості ОП є формування взаємодії з внутрішніми стейкхолдерами, незначна активність опитування та обізнаність та поінформованість викладачів. На кожному факультеті, по закінченню семестру (навчального року) відділом забезпечення якості освіти проводиться анкетування здобувачів ВО на предмет виявлення виявлення зауважень та побажань здобувачів з відповідних ОК, з метою удосконалення змісту та оперативного реагування на проблемні питання ОП та окремих ОК (<https://bit.ly/3wmij6I>; <https://bit.ly/3izMmU5>).

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Акредитація за даною ОП «Економіка місцевого розвитку» є первинною.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

Експертна група визначає, що в академічній спільноті СНАУ сформована культура якості освіти, яка сприяє постійному розвитку ОП «Економіка місцевого розвитку» та освітньої діяльності. Це з'ясувалося ЕГ при зустрічах з фокус-групами та за відповідними наданими доказами СНАУ як на сайті університету, так і на вимогу ЕГ. У СНАУ діє цілісна система внутрішнього та зовнішнього підвищення кваліфікації. Кожний структурний підрозділ СНАУ чітко розуміє свою роль та значення у процесі забезпечення якості, формує своєрідний форпост якості у сфері своєї діяльності, що знаходить відображення у відповідних положеннях про структурні підрозділи. ЕГ з'ясувала і підтверджує, що до процедур внутрішнього забезпечення якості ОП «Економіка місцевого розвитку» залучені представники академічної спільноти, до перегляду ОП залучаються представники роботодавців, стейкхолдери (<https://bit.ly/3gZ29dO>). Відповідно до Положення про освітні програми у СНАУ (<https://bit.ly/3gjO8pC>), функції та відповідальність за забезпечення внутрішньої якості освітньої програми покладено на проектну групу та гаранта ОП (<https://bit.ly/3gjO8pC>). Дорадчо-консультаційним, який виробляє стратегію університету в сфері забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти є Рада із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти СНАУ (<https://bit.ly/2VoSTYc>). Відділ якості освіти, ліцензування та акредитації (<https://bit.ly/3xfVyAP>) забезпечує якість освіти в університеті через розбудову, впровадження та постійне вдосконалення внутрішньої системи забезпечення якості.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

До сильних сторін можна віднести: наявність зрозумілої та чіткої процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП; залучення стейкхолдерів до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості; в академічній спільноті СНАУ сформульовано культуру якості; зацікавленість роботодавців, вмотивованих до співпраці в сфері удосконалення ОП та підготовці висококваліфікованих майбутніх працівників. Існування нормативних роз'яснень правил і процедур формування та оцінювання системи внутрішнього забезпечення якості ОП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

ЕГ рекомендує: 1. Підвищити залучення до процесу періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості партнерів здобувачів вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування. 2. Удосконалити зміст анкет та процес анкетування усіх стейкхолдерів.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

Експертна група робить висновок щодо достатньої відповідності ОП Критерію 8, оскільки визначені слабкі сторони не є суттєвими, критично не впливають на відповідність ОП Критерію 8 та можуть бути виправлені у короткі строки згідно із рекомендаціями ЕГ. В академічній спільноті університету сформована культура якості, що сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Під час акредитаційної експертизи, ЕГ з'ясувала, що правила та процедури, які регулюють права і обов'язків всіх учасників освітнього процесу в Сумському національному аграрному університеті є доступними на сайті ЗВО для всіх бажаючих (<https://bit.ly/3kTGbBt>; <https://bit.ly/3D4em9H>): - Статут Сумського національного аграрного університету (<https://bit.ly/3olxOus>) - Положення про організацію освітнього процесу в СНАУ (<https://bit.ly/39GmSic>) - Концепція освітньої діяльності СНАУ (<https://bit.ly/3A61zSh>) - Положення про реалізацію права студентів Сумського національного аграрного університету на академічну мобільність» (<https://bit.ly/3iaSocV>); - Кодекс академічної етики (<https://bit.ly/3mwIncU>) - Документи щодо організації освітнього процесу та роботи Сумського НАУ в умовах карантину (<https://bit.ly/2ZKMs47>) - Порядок проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників та укладання з ними трудових договорів (контрактів) (<https://bit.ly/3kS95vq>) - Про планування та облік навантаження науково-педагогічних працівників у Сумському національному аграрному університеті (<https://bit.ly/3uqoczs>) - Стратегія розвитку Сумського національного аграрного університету на 2020-2025 роки (<https://bit.ly/3D36a9F>) - Колективний договір (<https://bit.ly/3AViByO>) - Положення про попередження та протидію сексуальним домаганням та дискримінації в СНАУ (<https://bit.ly/3uobCRL>) - Положення про організацію інтегрованого навчання осіб з особливими освітніми потребами у СНАУ (<https://bit.ly/3uriKMT>) та інші. Під час онлайн зустрічей ЕГ з академічним персоналом, здобувачами, студентським самоврядуванням було підтверджено, що усі стейкхолдери мають доступ та послідовно дотримуються правил та процедур, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу під час реалізації даної освітньої програми. Академічний персонал, зокрема Пилипенко В. В. та Терещенко С. І. зазначили, що про будь-які зміни у нормативно-правовому забезпеченні діяльності ЗВО їх інформують, зокрема розсилкою на електронні пошти та в чати в Viber.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

Проект освітньо-професійної програми «Економіка місцевого розвитку» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» розміщений на офіційному веб-сайті СНАУ (<https://bit.ly/3uu399t>). На момент проведення акредитації обговорення ОП було завершено і ОПП «Економіка місцевого розвитку» була затверджена (затверджено Вченою радою від 10.06.2021, протокол №13) (<https://bit.ly/3CMzukur>). Оскільки обговорення проекту ОП «Економіка місцевого розвитку» завершено, експертна група не може стверджувати чи була оприлюднена на офіційному веб-сайті ЗВО таблиця наданих стейкхолдерами пропозицій до ОП. ЕГ вважає, що доцільним було б оприлюднювати на офіційному веб-сайті закладу загальну таблицю пропозицій та рекомендацій стейкхолдерів, результати їх урахування або причини неврахування. ЕГ рекомендує, після завершення обговорення ОП, оприлюднювати зведену інформацію, щодо поданих пропозицій стейкхолдерами та залишати її доступною на сайті. На зустрічі ЕГ з адміністративним персоналом було з'ясовано, що ВЗЯО СНАУ рекомендує кафедрам публічно розмішувати проект ОП для обговорення, а також в СНАУ практикують анкетування для стейкхолдерів (як внутрішніх, так і зовнішніх, зокрема експертні ради роботодавців, які є на кожній спеціальності) задля отримання рекомендацій щодо покращення ОП. В контексті поданої скарги, варто зазначити, що через систему НА подав скани протоколів засідань із стейкхолдерами (здобувачами, академічною спільнотою, роботодавцями) щодо оцінювання та вдосконалення ОП «Економіка місцевого розвитку». Доведено на зустрічах ЕГ з усіма стейкхолдерами, на резервній зустрічі реально було підтверджено, що вони дійсно

долучаються до перегляду ОП, розуміють та знають про таку можливість. Процес громадського обговорення даної ОП (так і інших ОП) було врегульовано на рівні ЗВО відділом забезпечення якості освіти та гарантом. Процес удосконалення ОП є неперервним.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

Під час проведення акредитації, ЕГ підтверджено, що основна інформація щодо ОП «Економіка місцевого розвитку» оприлюднюється на офіційному веб-сайті СНАУ (<https://bit.ly/3CMzukur>). В освітньо-професійній програмі для підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю 051 «Економіка» ОП «Економіка місцевого розвитку» СНАУ відображена основна інформація щодо ОП, зокрема: мета ОПП, характеристики, придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання, основні програмні компетентності та очікувані програмні результати навчання, інформація про оцінювання здобувачів, ресурсне забезпечення реалізації програми, академічну мобільність, структурно-логічна схема ОП (на сайті окремим посиланням як додаток до ОП), матриця відповідності визначених Стандартом результатів навчання та компетентностей тощо(<https://bit.ly/3CMzukur>), На сайті СНАУ також оприлюднено ОПП за 2020 рік (<https://bit.ly/39XR2ot>), що підтверджує процес неперервного аналізу та перегляду ОП. Надані СНАУ на запит ЕГ через систему НА витяги протоколів засідань із стейкхолдерами (здобувачами, академічною спільнотою, роботодавцями) щодо оцінювання та вдосконалення ОП «Економіка місцевого розвитку» підтверджують залучення стейкхолдерів до перегляду і удосконалення ОП. Інформація щодо ОП, яка доступна на офіційному веб-сайті СНАУ, є достатньою для інформування всіх зацікавлених сторін та суспільства щодо змісту, цілей, очікуваних результати навчання та компонентів ОП.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

ЕГ вважає, що до сильних сторін та позитивних практики СНАУ стосовно забезпечення прозорості та публічності на даній ОП можна віднести: наявність чітких та зрозумілих правил і процедур, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, доступних для всіх зацікавлених сторін на офіційному веб-сайті ЗВО; наявність точної та достовірної інформації щодо ОП, розміщено на офіційному веб-сайті СНАУ; постійне удосконалення ОП із залученням всіх зацікавлених сторін до цього процесу.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

ЕГ рекомендує: 1. Оприлюднювати на офіційному веб-сайті СНАУ загальну таблицю пропозицій та рекомендацій всіх зацікавлених сторін стосовно удосконалення ОП, результати їх урахування або причини неврахування. 2. Після завершення обговорення ОПП оприлюднювати зведену інформацію щодо поданих пропозицій стейкхолдерами та залишати її доступною на сайті.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

ОП загалом відповідає визначеному критерію. Експертна група визначила як сильні сторони ОП, так і певні слабкі сторони, які описані вище. Однак зазначені недоліки не є суттєвими та не погіршує прозорість та публічність даної ОП.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої

освіти за спеціальністю та/або галуззю.

не застосовується

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряміві досліджень наукових керівників.

не застосовується

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквіумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

не застосовується

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах тощо.

не застосовується

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

не застосовується

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

не застосовується

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

не застосовується

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

не застосовується

Рівень відповідності Критерію 10.

не застосовується

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

Оскільки під час пров-ня акредит. експ-зи надійшла скарга до НАЗЯВО та з огляду на стратег. домінанті розвитку ОП, ЕГ вважає за необхідне додаткіді повідомити широкий спектр фактів. Стосовно інформац.поданої в скарзі, було додатково з'ясовано (з техн.обмежень не ввійшло в основну частину звіту): Відомості про СО ОП розм-ні на сайті ЗВО вчасно. 1.На фокус групах із здобув-ми (які майже всі є працю-ми представниками ОТГ) було з'ясовано, що розр-ка "Стратегії розвитку ОТГ" здійсн-ся на госпрозрахункових умовах на підставі дого-рів. 2. У 2020-2021 та 2021-2022 н.р. СНАУ здійсн-в прийом здобув-в лише на заоч.форму навч-я (автономія ЗВО). Заняття прох-ли он-лайн, відпов. щоп'ятниці та суботи. Денна форма навч. передб-а в наст.році за дуальною формою. 3.Праці деяких викл-в, зокрема Сухоставець А.І., надрук. у «Вісник СНАУ: економіка і менеджмент», який з 2020 р. виходить в електрон. вигляді (Категорія Б) та є у вільному доступ: (<https://snaujournal.com.ua/index.php/journal/issue/view/10>,<https://snaujournal.com.ua/index.php/journal/issue/view/11>) та <http://nfv.ukrintei.ua/view/5b1925e17847426a2doab2bc> 5. Терміни та методи задачі модулів здобув-ми зазначені: п.6 «Положення про організ.освітн. процесу у СНАУ» (<https://bit.ly/3mCCCJb>) та розділ 9, стор.33,34, 35, силабусах ОК. 7. На зустрічі ЕГ зі здобув., було зазначено, що здобув-в було інформ-о про терміни подання звітів за результ-ми проходж-я практики і вони вже подали їх на кафедру, а захист планується на жовтень. 11. СНАУ через систему НА подав скани прот-в засідань із стейкх-ми (здобув.,академ.спільн-ю, робот-ми) щодо оцінюв-я та вдоск-ня ОП. На зустрічах ЕГ з усіма стейкх-ми було підтвер-о, що вони долуч-ся до перегляду ОП та знають про таку можливість. 12. Академ. мобільність у ЗВО відбув-ся з дотрим-м закон-ва у частині запобіг-я поширенню гострої респірат. хвороби COVID-19, спричин.корон-сом SARS-CoV-2. На тлі існуючих обмежень ЕГ реком.: посилити роботу з академ.і мобіл-ті учасників даної ОП, щоб наміри переросли у реальну співпрацю. 13. До проект.групи не було введено здобув-в, оскільки це не передб-но згідно з Положенням про проектні групи та групи забезпеч. з розроб-я і супроводження ОП у СНАУ (<https://bit.ly/3goBUwd>), вона повинна складатися з наук.-педаг. або НП, які працюють в ЗВО за основ.місцем роботи та мають кваліф.відпов-но до спец-і. ЕГ рекомед.: переглянути Положення з обов-м включ-м до проектної групи здобувачів. 14. Під час інтерв'ю викл.підтвердили, що умови праці є достойними. Також,здобувачі ОП визначили матер-не забезп-ня на належ-му рівні, побажань щодо покращення освіт.серед-ща виявлено не було. 15. На запит ЕГ було надано РП (силабус) "Підготовка та супровід грант-х програм" (office.naqa.gov.ua/181ea0ee-78c8-4aa6-9835-819d6abd2f61). РП (силабус) "Маркетинг та брендинг територій" оприлюднено на сайті кафедри.

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	В
Критерій 2 . Структура та зміст освітньої програми	В
Критерій 3 . Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	В
Критерій 4 . Навчання і викладання за освітньою програмою	В
Критерій 5 . Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	В
Критерій 6. Людські ресурси	В
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	В
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	В
Критерій 9. Прозорість та публічність	В
Критерій 10. Навчання через дослідження	не застосовується

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і добросовісно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Валінкевич Наталія Василівна

Члени експертної групи

Литвин Марина Валентинівна

Куліш Вікторія Анатоліївна